

Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti i kultura provođenja slobodnog vremena srednjoškolaca

Mandić, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:878137>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

IVAN MANDIĆ

**IZVANNASTAVNE I IZVANŠKOLSKE
GLAZBENE AKTIVNOSTI I KULTURA
PROVOĐENJA SLOBODNOG VREMENA
SREDNJOŠKOLACA**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

izv. prof. dr. sc. Tihana Škojo

Osijek, 2024.

SADRŽAJ

UVOD	1
1. TEORIJSKI DIO	2
1.1. SLOBODNO VRIJEME UČENIKA.....	2
1.2. IZVANNASTAVNE I IZVANŠKOLSKE AKTIVNOSTI.....	6
1.3. IZVANNASTAVNE I IZVANŠKOLSKE GLAZBENE AKTIVNOSTI	9
1.3.1. Pjevački zbor.....	10
1.3.2. Folklorni ansambl	13
1.3.3. Instrumentalno muziciranje	14
1.3.4. Sviranje kao tečaj u okviru izvannastavne i/ ili izvanškolske aktivnosti.....	14
1.3.5. Glazbena škola	15
1.3.6. Ples/ ritmika	17
1.4. OSVRT NA DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA O IZVANNASTAVNIM I IZVANŠKOLSKIM AKTIVNOSTIMA U SLOBODNOM VREMENU UČENIKA	18
2. ISTRAŽIVAČKI DIO	20
2.1. CILJ I PROBLEM ISTRAŽIVANJA.....	20
2.2. SUDIONICI, INSTRUMENT I POSTUPAK ISTRAŽIVANJA.....	20
2.2.1. Instrument i statistički postupak	21
2.2.2. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA	22
3. ZAKLJUČAK	37
4. LITERATURA	40
5. PRILOG	43

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja Ivan Mandić potvrđujem da je moj diplomski rad pod naslovom Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti i kultura provođenja slobodnog vremena učenika te mentorstvom izv. prof. dr. sc. Tihane Škojo rezultat isključivo vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada pa tako ne krši ničija autorska prava. Također, izjavljujem i da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku 26. rujna 2024.

Potpis: *Mandić*

Sažetak

Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti i kultura provođenja slobodnog vremena srednjoškolaca

Slobodno vrijeme utječe na stjecanje znanja i vještina, intelektualni i emocionalni razvoj te na osamostaljenje pojedinca, a cilj je i svrha slobodnog vremena djeci i mladima osigurati aktivni odmor, razvoj, stvaralaštvo i socijalizaciju. Najčešće aktivnosti slobodnog vremena su: sportske, kulturno-umjetničke, znanstvene, radno-tehničke i društveno-moralne aktivnosti. Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti zauzimaju dio slobodnog vremena učenika. To su odgojno-obrazovne planirane djelatnosti koje omogućavaju potvrđivanje osobnosti učenika, a učitelju služe za proširivanje obrazovnog utjecaja te omogućuju aktivno, sadržajno i kreativno provođenje slobodnog vremena djece. Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti imaju za cilj što korisnije i kvalitetnije popunjavanje slobodnog vremena učenika, a kao takve služe za stjecanje glazbenih znanja i umijeća te produbljuju umjetničko i estetsko obrazovanje i bogate glazbeni život djece. Drugi dio rada usmjeren je na istraživanje o izvannastavnim i izvanškolskim glazbenim aktivnostima te kulturi provođenja slobodnog vremena srednjoškolaca. Istraživanje je provedeno u prvom, drugom, trećem i četvrtom razredu jedne srednje škole, gimnazije u Slatini. Rezultati istraživanja pokazuju da učenici srednje škole često provode slobodno vrijeme slušajući glazbu te da smatraju kako je bavljenje glazbom koristan način provođenja slobodnog vremena. Vidljivo je kako učenici srednje škole u manjoj mjeri pohađaju izvannastavne/ izvanškolske glazbene aktivnosti, a kao razlog tomu moguća je nedovoljna informiranost učenika o glazbenim aktivnostima koje mogu pohađati, kao i nezadovoljavajuća ponuda glazbenih aktivnosti u mjestima u kojima žive. Također, istraživanje pokazuje kako su učenici tijekom osnovnoškolskog obrazovanja u znatnijoj mjeri više sudjelovali u izvannastavnim i izvanškolskim glazbenim aktivnostima u odnosu na srednjoškolsko obrazovanje te se izjašnjavaju kako u budućnosti ne žele sudjelovati u nekoj izvannastavnoj/ izvanškolskoj glazbenoj aktivnosti. Isto tako, vrlo je mali broj učenika koji odlaze na koncerte klasične glazbe i u kazalište. Na temelju provedenog istraživanja, možemo istaknuti važnost izvannastavnih i izvanškolskih glazbenih aktivnosti u kojima pojedinac može razviti ljubav prema glazbi i glazbeni ukus, ali isto tako i stvoriti nova prijateljstva i prilike za kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

Abstract

The extracurricular and out-of-school music activities and the culture of leisure time among high school students

Free time influences the acquisition of knowledge and skills, intellectual and emotional development, as well as the independence of an individual. The goal and purpose of free time for children and youth is to ensure active rest, development, creativity, and socialization. The most common free time activities include sports, cultural-artistic, scientific, work-technical, and social-moral activities. Extracurricular and out-of-school activities are educationally and developmentally planned activities that allow students to affirm their personalities, and they serve teachers as a way to expand their educational influence, enabling children to spend their free time in an active, meaningful, and creative way. Extracurricular and out-of-school music activities aim to make students' free time as useful and high-quality as possible, serving as a way to acquire musical knowledge and skills while deepening artistic and aesthetic education and enriching the musical lives of children. As part of this work, research was conducted on extracurricular and out-of-school music activities and the culture of spending free time among high school students. The research was carried out in the first, second, third, and fourth grades of a high school, a gymnasium in Slatina. The results of the research show that high school students often spend their free time listening to music and consider music engagement a useful way to spend free time. The results indicate that high school students do not participate enough in extracurricular/out-of-school music activities, with a possible reason being insufficient information about the music activities available to them or an unsatisfactory range of music activities in the places where they live. The research also shows that students participated significantly more in extracurricular and out-of-school music activities during their elementary education compared to high school and state that they do not wish to participate in any extracurricular/out-of-school music activities in the future. Additionally, very few students attend classical music concerts or go to the theater. Based on this thesis, it is evident that extracurricular and out-of-school music activities are an important part of an individual's free time, and participation in them can foster a love for music and develop musical taste, as well as create new friendships and opportunities for quality free time.

UVOD

Pohađanje izvannastavnih i izvanškolskih glazbenih aktivnosti kvalitetan je način provođenja slobodnog vremena. Temeljem brojnih istraživanja utvrđene su brojne dobrobiti od sudjelovanja u različitim izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima, u kojima učenici pronalaze zadovoljenje osobnih interesa. Glazbenim izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima učenici razvijaju socijalne, emocionalne i intelektualne kompetencije, razvijaju glazbeni ukus, stječu nova prijateljstva te na kvalitetan način obogaćuju svoje slobodno vrijeme.

Diplomski rad na temu *Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti i kultura provođenja slobodnog vremena srednjoškolaca* prikazan je kroz dva dijela: teorijski i empirijski dio. Teorijski dio sadrži objašnjenje pojma izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti te prikaz istraživanja na istoimenu temu. Prikazani su oblici izvannastavnih i izvanškolskih glazbenih aktivnosti koje učenici mogu pohađati, a to su: pjevački zbor, folklorni ansambl, instrumentalno muziciranje, tečaj sviranja, glazbena škola te ples/ritmika.

U drugom dijelu rada prikazano je istraživanje, koje je realizirano u srednjoj školi u Slatini, a uzorak su činili učenici prvog, drugog, trećeg i četvrtog razreda opće gimnazije. Istraživanje je provedeno anketiranjem, s ciljem utvrđivanja načina provođenja slobodnog vremena i prisutnosti glazbe i glazbenih aktivnosti u slobodnom vremenu populacije.

1. TEORIJSKI DIO

1.1. SLOBODNO VRIJEME UČENIKA

Slobodno vrijeme utječe na stjecanje znanja i vještina, intelektualni i emocionalni razvoj te na osamostaljenje pojedinca (Pejić Papak i Vidulin, 2016). Cilj je i svrha slobodnog vremena izazov za odgoj i obrazovanje jer ono djeci i mladima osigurava aktivni odmor, razvoj, stvaralaštvo i socijalizaciju. Pejić Papak i Vidulin (2016) navode kako je slobodno vrijeme djece i mladih utisnuto u opći društveni kontekst. Prema svjetskom forumu mladih Ujedinjenih naroda, djeca i mladi trebali bi imati prava i mogućnosti za uključivanje u razne socijalne, sportske i kulturne aktivnosti bez obzira na spol, rasu, religiju, socioekonomski status i ostale faktore. Konvencija o pravima djeteta propisuje da svako dijete ima pravo na slobodno vrijeme, razbibrigu i igru, a pod pojmom djeteta podrazumijeva sve osobe koje nisu navršile 18 godina. Ilišin (1999) navodi kako je slobodno vrijeme za djecu i mlade važno iz nebrojenih razloga, a jedno od njih je razvoj socijalizacije. Osim socijalizacije, Pejić Papak i Vidulin (2016) ističu kako je slobodno vrijeme vrlo važno jer pridonosi stjecanju novih znanja i vještina te obogaćuje njihov emocionalni život i potiče osamostaljivanje.

Prema Previšiću (2000) slobodno se vrijeme može promatrati kroz različite znanstvene discipline, kao što su: filozofija, psihologija, pedagogija, sociologija, antropologija, ekonomija, etika i druge znanosti. Ono nije vezano uz određenu sredinu i dob, ali svima može omogućiti bolje i kvalitetnije življenje. Postoje razne definicije slobodnog vremena, a jedna od njih je da je slobodno vrijeme ono vrijeme koje pojedinac ispunjava prema vlastitim željama bez ikakvih obveza (Radočaj Jerković, 2017 prema Pedagoška enciklopedija, 1989).

Prema Jankoviću (1973) pedagogija slobodnog vremena pedagoška je disciplina koja se bavi problematikom slobodnog vremena. Razvila se u 20. stoljeću i to zahvaljujući novim tehnologijama koje utječu na razvoj manualnog ljudskog rada i na povećanje slobodnog vremena. To je grana suvremene pedagogije koja tumači, proučava i istražuje problematiku slobodnog vremena. Rosić (2005) navodi da pedagogija slobodnog vremena proučava artikulaciju, sadržaje, mjesto provođenja, odgojne utjecaje, vrijednosti s pedagoške strane, itd. Fokus je stavljen na aktivnosti koje su djeca i sami odabrali sami, a provode se izvan školskih, poslovnih i drugih obveza. Prema Plenkoviću (1997) najvažnija je organizacija i način korištenja slobodnog vremena.

Važna je implementacija organizacije, ciljeva, zadataka i sadržaja slobodnog vremena u sve odgojno-obrazovne ustanove i oblike rada počevši od aktivnosti u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama do visokih škola, fakulteta i učeničkih i studentskih domova.

Pejić i Vidulin (2016) navode zadaće pedagogije slobodnog vremena, a one su:

- teorijsko poučavanje i istraživanje pedagoške točke slobodnog vremena
- testiranje utjecaja slobodnih aktivnosti na razvoj osobnosti i ponašanje mladih
- pronalazak, utvrđivanje i tumačenje metoda pri planiranju i organizaciji slobodnih aktivnosti
- sustavno istraživanje slobodnog vremena.

U suvremenom se društvu slobodno vrijeme ostvaruje kao promišljeno ili organizirano i neodređeno. Uz smisleno korištenje slobodnog vremena vežu se šest prepoznatljivih karakteristika, a one su: upornost i ustrajnost, dugoročna dobrobit, želja za uspjesima nevezanim uz posao, značajan osobni napor, razvoj osobnosti te protkan moralni i društveni život. S druge je strane usputan i neodređen način iskorištavanja slobodnog vremena koji se odnosi na igru, zabavu i relaksaciju. Slobodno vrijeme služi kao mjesto za otkrivanje raznih talenata, odgoj i učenje, razmišljanje i stvaranje te ostvarenje vlastitog doprinosa društvu. Četiri su osnovne potrebe slobodnog vremena, a one su: zabava, odmor, rekreacija te korištenje raznih kulturnih sadržaja. (Radočaj Jerković, 2017 prema Vidulin-Orbanić, 2010). Prema Rosić (2005) aktivnosti za odmor odnose se na individualne aktivnosti kod kuće, na javnom mjestu i u prirodi. Odmor je važan za održavanje psihičke i tjelesne energije. Dakle, neizostavan je čimbenik u zdravom životu svakog čovjeka. Rekreacija se odnosi na obnovu čovjeka kako bi mogao ponovno produktivno stvarati. To su aktivnosti poput izleta, bavljenja sportom u rekreativne svrhe, igranje društvenih igara, putovanja, itd. Prema Previšiću (2000) slobodno vrijeme ima više funkcija, a one su: odmor, razonoda, pozitivni razvoj, socijalizacija, humanizacija i stvaralačko potvrđivanje ličnosti. Veliki značaj pridaje osjećaju slobode u tim aktivnostima. Vukasinović (1999) donosi smjernice i načela kvalitetne organizacije i realizacije aktivnosti u slobodnom vremenu, a to su načela koja se odnose na: slobodu, smislenost, individualnost, organiziranost, raznovrsnost, amaterizam i primjerenost. Sloboda se odnosi na pravo na izbor i individualne interese. Smislenost zahtijeva izvođenje vrijednih sadržaja svrhovito i kulturno. Aktivnosti moraju sadržavati cilj usmjeren na pedagoške i općeljudske vrijednosti. Raznovrsnost omogućava odabir područja aktivnosti koje će se provoditi

u slobodnom vremenu, a najčešće su to: sportske, kulturno-umjetničke, znanstvene, radno-tehničke i društveno-moralne aktivnosti. Organiziranost podrazumijeva pripremanje i izvedbu aktivnosti u prostornim, sadržajnim, ekonomskim i drugim zadovoljavajućim uvjetima. Načelo amaterizma aktivnosti oslobađa od profesionalizacije, a temelj je poštivanje vrednovanja procesa, a ne rezultata.

Aktivnosti slobodnog vremena vezane su uz obitelj, a u obiteljskom okruženju provode se prve aktivnosti slobodnog vremena. Za vrijeme djetetova odrastanja obitelj će ostvarivati značajan utjecaj na slobodno vrijeme djece jer će obitelj zajednički provoditi aktivnosti slobodnog vremena. One će biti različite, ovisno o interesima i mogućnostima različitih obitelji. Uključuju pasivne i aktivne načine provođenja slobodnog vremena, a to su: gledanje televizije, igranje društvenih igara, uzgajanje vrta, brigu o životinjama, kreativni izraz, čitanje knjiga, slušanje glazbe, pjevanje i sviranje, odlaske na razna kulturna i umjetnička događanja, rekreativno bavljenje sportom, putovanja, izlete itd. (Vukasović, 1999). Postoje četiri glavna roditeljska odgojna stila, a to su: demokratski, autoritarni, protektivni i spontano, stihijsko ili pasivno ponašanje roditelja. Provedeno istraživanje o povezanosti odgojnih stilova, kulture provođenja slobodnog vremena i pojave rizičnog ponašanja učenika srednjih škola pokazuje da postoji značajna povezanost s odgojnim postupcima roditelja. Pokazalo se da je najbolji odgojni stil ravnopravni demokratski jer u razdoblju adolescencije djeca odbijaju autoritarni, pasivni ili stihijski stil te on može dovesti do pojave neprihvatljivog ponašanja i remećenja odnosa. Isto tako, rezultati pokazuju da je nestrukturirano provođenje vremena, odnosno vrijeme provedeno u izlascima i zabavi povezano s rizičnim ponašanjima i nižim školskim uspjehom. S druge strane, adolescenti koji se bave čitanjem, hobijima, kulturnim i sportskim aktivnostima, odnosno kreativno provode svoje izvannastavno vrijeme, imaju bolji školski uspjeh u značajnijoj mjeri (Radočaj Jerković, 2017 prema Raboteg-Šarić, Sakoman, Brajša-Žganec, 2002). Obitelji i slobodno vrijeme mogu se međusobno povezati kroz razne aktivnosti, kao što su posjećivanje koncerata, predstava, izložbi i muzeja. Zajedno obiteljsko sudjelovanje u raznim aktivnostima omogućit će pozitivne odgojne vrijednosti kod djece te kvalitetne kulturne navike i potrebe za zajedničkim provođenjem slobodnog vremena. (Radočaj Jerković, 2017).

Obrazovni sustav ima veliku ulogu u kvalitetnom provođenju slobodnog vremena djece i mladih te organiziranje istog treba biti temeljno pitanje na svim razinama školovanja, kao i u

svakom obliku odgojno-obrazovnog rada. Kada je riječ o odgoju i obrazovanju, slobodno vrijeme obuhvaća ono vrijeme koje je učenicima na raspolaganju kako bi ostvarili svoje osobne potrebe. To podrazumijeva vrijeme izvan obveza škole, doma, skupnih i društvenih obveza. Slobodne aktivnosti trebale bi proizaći iz afiniteta, potreba, interesa, motiviranosti i angažiranosti učenika (Plenković, 1997). Prema Previšiću (2000) postoji opasnost ograničavanja slobode djece i mladih kada je riječ o odabiru aktivnosti u kojima će provoditi slobodno vrijeme. Na te aktivnosti mogu utjecati obitelj, škola, učitelj, društvene okolnosti itd. To slobodno vrijeme često je organizirano prema volji drugih, a zapravo je to ono što nikako ne bi smjelo biti. Slobodno vrijeme prilika je za izražavanje kreativnosti, spontanosti i slobode. Drugi autori, poput Pejić Papak i Vidulin (2016), donose drugačija razmišljanja o slobodnom vremenu djece i mladih jer smatraju kako se njima ne može dopustiti samostalno upravljanje slobodnog vremena, već ih treba uputiti i dati im smjernice za razvoj različitih interesa i sklonosti. Prema tome, slobodno vrijeme treba biti kvalitetno organizirano kako bi se zadovoljili osobni interesi djece i mladih te razvile njihove sposobnosti. Isto tako, ono podrazumijeva sveopći razvoj osobnosti, a isto je prevencija za različite oblike poremećaja u ponašanju. Slobodne aktivnosti, koje su pedagoški organizirane, imaju dvije važne funkcije, a to su odgoj i obrazovanje u slobodnom vremenu te odgoj i obrazovanje za slobodno vrijeme. Te funkcije utječu na implementaciju slobodnog vremena, formiranje pozitivnih stavova djece i mladih prema slobodnom vremenu te kreiranje navika kvalitetnog provođenja slobodnog vremena. Težnja bi trebala biti stvaranje odnosa između aktivnosti slobodnog vremena usmjerenog na odmor i slobodnog vremena usmjerenog na osobni rast i razvoj. Slobodno vrijeme ima funkcije odmora, razbibrige i osobnog razvoja. Odmor treba biti dio svakodnevnice rutine, a to je vrijeme za obnovu snage i energije. Razonoda se odnosi na tjelesne aktivnosti, a one nude opuštanje i osvježanje. Slobodno vrijeme za osobni razvoj odnosi se na pružanje prilike za razvoj vještina i sklonosti kao i otkrivanje talenata i razvoj svih ljudskih kvaliteta. Isto tako utječe na stjecanje znanja i vještina, intelektualni i emocionalni razvoj te na osamostaljenje pojedinca (Pejić Papak i Vidulin, 2016).

1.2. IZVANNASTAVNE I IZVANŠKOLSKE AKTIVNOSTI

Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti su odgojno-obrazovne planirane djelatnosti koje omogućavaju potvrđivanje osobnosti učenika, a učitelju služe za proširivanje obrazovnog utjecaja te omogućuju aktivno, sadržajno i kreativno provođenje slobodnog vremena djece. Postoji niz različitih izvannastavnih/izvanškolskih aktivnosti, a mogu biti povezane sa sportom, glazbom, klubovima različitih profilacija i sl. (Damjanović, 2020).

Izvannastavne aktivnosti su aktivnosti koje se organiziraju izvan nastave prema slobodnom izboru učenika, a održavaju se u školi te pretežno imaju kulturno-umjetnička, sportska, rekreacijska i znanstvena obilježja. Kroz njih učenici ostvaruju svoje rekreativne i stvaralačke potrebe te stječu kulturu slobodnog vremena (Cindrić, 1992). Prema Previšiću (1987) izvannastavne aktivnosti nisu uvijek aktivnosti slobodnog vremena, već su dio školskog rada. Ipak, one daju mogućnost prihvaćanja interesa i potreba učenika, stvaralački rad te individualni razvoj pojedinca, za razliku od redovne nastave.

Izvanškolske aktivnosti su organizacijski i programski oblici okupljanja učenika u različitim klubovima, društvima i drugim institucijama koje se nalaze izvan škole. Neke od izvanškolskih aktivnosti u kojima učenici mogu sudjelovati su: umjetničke škole, škole stranih jezika, sportski klubovi, predmetno-znanstvena društva, kulturno-umjetnička društva, društveni klubovi, organizacije i radionice (Vukić, 2016). Potrebno je istaknuti razliku između izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti, a ona je da se izvannastavne aktivnosti izvode u školi, izvan redovite nastave, dok se izvanškolske aktivnosti, koje su ujedno i izvannastavne aktivnosti, izvode izvan škole.

Izvannastavne aktivnosti u hrvatskim školama mogu se pratiti već od Drugog svjetskog rata, a nosile su niz različitih imena od kojih su neki: izvanredni odgojno-obrazovni rad, slobodne aktivnosti izvan nastave, izborne aktivnosti, slobodno vrijeme i aktivnosti itd. (Previšić, 1987). Danas se izvannastavne aktivnosti mogu sagledavati kao formalne i svakodnevne pojave koje su nerijetko organizirane. Karakteristike su tih aktivnosti oslobođenost od propisanih sadržaja i programa te prilagodba s obzirom na interese, potrebe, mogućnosti i želje sudionika.

Radočaj Jerković (2017) navodi sistematizaciju izvannastavnih aktivnosti u osam glavnih kategorija. To su:

- jezično-umjetničko područje koje uključuje glazbeni, dramski, likovni i medijski odgoj, a to su aktivnosti: glazbeni projekti, slušaonice, glazbene predstave i mjuzikli, zbornsko pjevanje, orkestri, instrumentalni i vokalni ansambli, dramske, novinarske, literarne i filmske radionice, likovne radionice, školski radio i školske novine te razni projekti
- prirodoslovno-matematičko područje koje se odnosi na sadržaje iz Biologije, Kemije, Fizike, Prirode i društva te Matematike, a moguće izvannastavne aktivnosti su: biolozi, kemičari, astronomi, meteorolozi i drugo
- sportsko-zdravstveno-rekreacijsko područje koje se odnosi na sportske vještine i sposobnosti, a izvannastavne aktivnosti su: nogomet, košarka, odbojka, rukomet, šah, folklor, atletika, gimnastika i drugo
- područje vezano uz očuvanje i njegovanje nacionalne i kulturne baštine, a odnosi se na izvannastavne aktivnosti: etnolozi, istraživači kulture i zavičaja i drugo
- područje ekologije i očuvanja prirode i okoliša, a izvannastavne aktivnosti su: ekolozi i zaštita prirode i okoliša
- društveno-humanističko područje u kojem su izvannastavne aktivnosti: projekti i radionice građanskog odgoja i obrazovanja, forumi i klubovi za prava djece i ljudskih prava
- Učeničko zadrugarstvo u kojemu su izvannastavne aktivnosti: vezenje, pletenje, pčelarstvo i drugo
- područje tehničkog stvaralaštva u kojem su izvannastavne aktivnosti: tehničke inovacije, modelarstvo i maketarstvo.

Izvanškolske aktivnosti obuhvaćaju razne organizacijske i programske oblike okupljanja učenika u različitim društvima, klubovima i drugim ustanovama i institucijama izvan same škole. U posljednje vrijeme postoji sve više organizacija i udruga koje provode aktivnosti za djecu i mlade. Najviše su prisutne društvene udruge koje razvijaju i unaprjeđuju sposobnosti djece, a to su: sportski klubovi, kulturno-umjetnička društva, tečajevi stranih jezika, plesne skupine, folklorna društva, dramske skupine, kazališne i lutkarske skupine te razne druge (Radočaj Jerković, 2017). Provedeno je istraživanje o najčešćim izvanškolskim aktivnostima u Hrvatskoj među djecom i mladima, a rezultati pokazuju da učenici najčešće sudjeluju u sportskim aktivnostima, nakon toga u učenju stranih jezika, a na trećem mjestu nalaze se glazbene aktivnosti. Istraživanje pokazuje da 24% učenika ne polazi niti jednu izvanškolsku aktivnosti. Postoje razna diskriminirajuća obilježja

pri odabiru aktivnosti slobodnog vremena. To su: spol, mjesto stanovanja, stupanj obrazovanja roditelja, školski uspjeh te zaposlenost roditelja (Radočaj Jerković prema Ilišin, 2010). Potrebno je financiranje raznih izvanškolskih aktivnosti po principu samofinanciranja koje snose roditelji, a posebno onih koje se odnose na razvoj osobne ličnosti, stjecanje znanja i razvijanje vještina. Sve češća su pojava uključivanje djece i mladih u društva koja za cilj imaju razmjenu iskustava, pružanje vršnjačke pomoći, volontiranje, pomaganje zajednici i drugo. To su: programi vjerskih zajednica, Crveni križ, planinarska društva, dječji forumi, debatni klubovi, centri za osobe s teškoćama i mnogi drugi. Postoje i ustanove u kulturi namijenjene djeci i mladima kao što su: muzeji, galerije, kazališta, knjižnice, čitaonice, glazbeni ansambli itd. Njihov je cilj popularizacija kulture i umjetnosti te stjecanje promišljanja i kreiranja vlastitog slobodnog vremena kroz kulturne sadržaje (Radočaj Jerković, 2017 prema Janokvić, 1973). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti provode se sukladno pedagoškim načelima, standardima i zahtjevima bez obzira na to gdje se aktivnosti provode, a najvažnija je pedagoška kompetentnost i stručnost voditelja izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti.

Kada je riječ o organizaciji rada u izvannastavnim aktivnostima glavna je karakteristika slobodan odabir programa za učenike i slobodno kreiranje programa za učitelje. Prema Previšiću (1985) jedan od glavnih čimbenika za uspješan rad u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima su metodički postupci koji se razlikuju od onih u redovnoj nastavi. Važna je usmjerenost na učenika i ostvarenje unaprijed osmišljenih ciljeva. Postoji prijedlog metodičkih kriterija za organizaciju odgojno-obrazovnog rada u izvannastavnim aktivnostima, a one su:

- stvaranje ravnopravnog i partnerskog odnosa između učenika i učitelja, tj. demokratizacija koja podrazumijeva međusobno poštovanje, uvažavanje, povjerenje i podršku
- odabir sadržaja koji su temeljeni na interesima učenika
- fleksibilnost u području planiranja sadržaja
- reagiranje na pozitivne i negativne rezultate, tj. sustavno promatranje ishoda rada aktivnosti
- poticanje učenika na suradničko učenje
- individualizacija, tj. sagledavanje mogućnosti i potreba učenika, škole i društva (Radočaj Jerković, 2017).

1.3. IZVANNASTAVNE I IZVANŠKOLSKE GLAZBENE AKTIVNOSTI

Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti imaju za cilj što korisnije i kvalitetnije popunjavanje slobodnog vremena učenika, a kao takve služe za stjecanje glazbenih znanja i umijeća te produbljuju umjetničko i estetsko obrazovanje i bogate glazbeni život djece. Osim kvalitetnog provođenja slobodnog vremena, izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti imaju za ciljeve: poticanje razvoja glazbenih sposobnosti djeteta, razvijanje senzibiliteta za kvalitetna umjetnička djela, razvijanje tolerancije i poticanje svijesti o nacionalnosti, razvijanje svijesti o važnosti očuvanja kulturne baštine i tradicije, izvedba vrijednih glazbenih djela, razvijanje glasovnih sposobnosti, poticanje na potrebu za kulturno-glazbenim izražavanjem itd. (Šipek, 2023).

Vukasović (1999) navodi da izvannastavne aktivnosti znatno utječu na oblikovanje estetske kulture škole, a isto tako razvijaju pozitivne odnose prema kulturi i umjetničkom stvaralaštvu. Rojko (1996) navodi da se zadaci estetskog odgoja odnose na opažanje, vrednovanje i doživljavanje lijepog, a ono je moguće ostvariti u školskim ansamblima kao što su pjevački zbor i orkestar. Školski se glazbeni ansambli organiziraju kao izvannastavne aktivnosti te se njima ostvaruje estetski odgoj u izvođačkom, praktičnom i umjetničkom smislu. Isto tako, njima se ostvaruju uloge i zadaci glazbenog odgoja u općeobrazovnim školama. U nastavi glazbe postoje dva načela koja su primjenjiva i na izvannastavne glazbene aktivnosti, a to su psihološko i kulturno estetsko načelo. Te aktivnosti utječu na bolju i kvalitetniju nastavu redovne nastave Glazbene kulture i Glazbene umjetnosti jer utječu na unapređivanje znanja, vještina i sposobnosti učenika (Radočaj Jerković, 2017 prema Vidulin Orbanić, 2008).

U školama Republike Hrvatske postoje različite izvannastavne glazbene aktivnosti, a one su najčešće usmjerene na:

- pjevanje – koje može biti zborsko, solističko, klapsko i sastavljeno u male sastave
- sviranje – koje može biti solističko, orkestralno i u sklopu instrumentalnih sastava
- ples – koji se odnosi na ritmiku ili folklor
- ostale aktivnosti – slušaonice, multimedijske i instrumentalne radionice.

Prema školskim kurikulumima postoje različite kategorizacije sadržaja koji se odnose na područje glazbenih izvannastavnih aktivnosti. To su:

- izvannastavne glazbene aktivnosti
- posebni glazbeni ili glazbeno-scenski projekti
- terenska i izvanučionička nastava – posjeti kulturnim događanjima
- kulturne aktivnosti – sudjelovanje u školskim priredbama (Radočaj Jerković, 2017).

Vidulin-Orbanić provela je istraživanje o prisutnosti izvannastavnih glazbenih aktivnosti i školama Istre, a rezultati pokazuju kako se aktivnosti provode u 30 od 34 škola. Najčešće aktivnosti su: pjevački zbor, individualno sviranje, sviranje u ansamblu, folklor, glazbeni projekt, glazbena slušaonica i skladanje (Radočaj Jerković, 2017).

Još jedno istraživanje o izvannastavnim glazbenim aktivnostima, ali u Osječko-baranjskoj županiji provele su druge autorice koje su došle do zaključka da je najprisutnija aktivnost pjevački zbor koji je organiziran kao mali zbor za učenike razredne nastave te veliki zbor u kojemu sudjeluju učenici predmetne nastave. Ostale aktivnosti su: folklor, ritmika i ples, orkestar, pjevanje, plesne skupine, instrumentalne i tamburaške skupine, glazbeno-scenske skupine, posjeti koncertima itd. (Radočaj Jerković, 2017 prema Dubovicki, Svalina i Proleta, 2014). Rezultati pokazuju kako je izbor izvannastavnih aktivnosti vezanih uz glazbu veći u Osječko-baranjskoj županiji u odnosu na Istarsku županiju.

1.3.1. Pjevački zbor

Zborsko pjevanje jedna je od najdostupnijih glazbenih aktivnosti koja na kvalitetan način odgovara na potrebe za aktivnim muziciranjem te omogućuje istraživanje glazbenih potencijala kroz raznolike glazbene sadržaje (Rukavina, 2020). Pjevački zbor odnosi se na pjevanje u skupini. Kao središnje mjesto za razvoj pjevanja smatra se izvannastavna i izvanškolska aktivnost zborsko pjevanje, a kao takva postala je temeljna aktivnost i ogledalo rada svake škole. Postoji niz razloga za uključivanje učenika u ovu aktivnost, a neki od njih su: razvoj pjevačkog umijeća, stjecanje rutine javnog nastupa, razvoj interesa i ljubavi prema skupnom muziciranju te međusobno druženje i putovanja. Školski zbor formira se na početku nastavne godine, a u svakoj godini mogu se priključiti novi učenici te učenici koji su već sudjelovali mogu nastaviti svoj rad. Nerijetko postoje audicije za nove članove na kojima se utvrđuje boja i opseg glasa svakog učenika.

Radočaj Jerković (2017) navodi da je pjevački zbor važan čimbenik života svake škole. Postoji niz istraživanja o zborskom pjevanju kroz osnovnoškolsko obrazovanje u kojemu je to najprisutnija glazbena aktivnost u općeobrazovnim školama. S druge strane, ne postoji dovoljno istraživanja o zborskom pjevanju u gimnazijama ili u glazbenim školama. Šulentić Begić navodi neke objektivne probleme koji otežavaju rad sa zborom, a to su: slab odaziv učenika za pjevanje u školskom zboru, teška organizacija rasporeda, opterećenost učenika redovnim obvezama, samostalan odabir glazbe za pasivno slušanje itd. (Šulentić Begić, 2010).

Glazbena aktivnost zborskog pjevanja usmjerena je na realizaciju javne i kulturne uloge škole. Postoje različite potrebe škole, a prema njima se određuje uloga zborskog pjevanja. One su: glazbena i odgojna uloga, socijalna uloga, kulturno umjetnička uloga i javna kulturna uloga zborskog pjevanja. Najvažnija je uloga ona glazbena, a ona proizlazi iz samih afiniteta učenika za glazbom, tj. za zborskim pjevanjem. Ona se odnosi na razvoj glazbenih sposobnosti, vještina i sklonosti kako bi učenici zajednički stvorili umjetničke relevantne glazbene primjere. Socijalna se uloga odnosi na usmjeravanje učenika na pozitivne modele ponašanja koji će pridonijeti procesima socijalizacije učenika putem druženja, upoznavanje i suradnje s drugim učenicima koji imaju slične interese, oblike ponašanja i sustave vrijednosti. Odgojna se uloga odnosi na usvajanje odrednica estetskog odgoja, vrijednosti i normi putem sudjelovanja u kvalitetnim glazbenim aktivnostima. Kulturno-umjetnička uloga odnosi se na promociju kvalitetne kulturne i umjetničke glazbe među učenicima, roditeljima, društvom i učiteljima te ostalom publikom. Isto tako, uloga se očituje u oplemenjivanju kulturno-umjetničkog života zajednice škole. Kulturno-javna uloga vrlo je slična kulturno-umjetničkoj ulozi, samo je usmjerena na širu masu ljudi. Odnosi se na poboljšanje kulture škole pomoću pripremanja, realizacije i promocije kvalitetnog zborskog programa široj umjetničkoj, stručnoj glazbenoj i društvenoj zajednici, odnosno javnosti (Radočaj Jerković, 2017).

Učitelj ima glavnu ulogu u ovoj izvannastavnoj i izvanškolskoj aktivnosti, a treba postići razvoj glazbenih sposobnosti svakog člana. Isto tako, važno je poticati učenike kojima je glazbeni sluh manje razvijen jer se može s vremenom poboljšati (Vidulin-Orbanić, 2013). Važan je izbor kvalitetnih glazbenih djela koja su primjerena uzrastu učenika te koji će omogućiti učenje lijepog pjevanja, pravilne intonacije, dikcije i akcentuacije. Učitelj koji vodi ovu aktivnost treba učenike detaljno upoznati s djelima koje zadaje, a svako djelo treba prikazati u punom sjaju kako se ne bi

umanjila umjetnička vrijednost. Isto tako, učitelj, tj. voditelj zbora samostalno odabire repertoar, metode i oblike rada prema interesima učenika i vlastitim preferencijama (Radočaj Jerković 2017).

Pjevački zbor povezuje ljude sličnih interesa – interesa za glazbom, te učenici koji sudjeluju u toj aktivnosti pokazuju poseban interes prema glazbi i žele usvojiti nova znanja, glazbene sposobnosti i glazbene vještine (Radočaj Jerković, 2017).

Rad s djecom mlađeg uzrasta treba biti usmjeren na opći glazbeni odgoj koji je važan za postizanje kognitivnog, emocionalnog, socijalnog, tjelesnog i glazbeno-estetskog razvoja. Dječji zbor pozitivno je glazbeno okruženje koje djeci od najranije dobi omogućava razvoj glazbenih znanja, vještina i sposobnosti te utječu na stvaranje kvalitetnog društvenog ozračja u školi, obitelji i zajednici (Rukavina, 2020). Dobrobiti zbornog pjevanja odnose se na socijalne vještine, tj. djeca imaju potrebu za druženjem s vršnjacima koji imaju slične interese i oblike ponašanja. Osim navedenih dobrobiti ističu se još: osobni i intelektualni razvoj, razvoj glazbenih vještina i sposobnosti, tolerancija i razumijevanje drugih, bolja kvaliteta života, kao i opća kultura pojedinca. Kako navodi autorica, neglazbene dobrobiti kod djece koja sudjeluju u zboru su: sklapanje prijateljstva, kontrola emocija, razvoj i stjecanje novih vještina, tolerancija i razumijevanje, ravnopravnost i jednakost, discipliniranost, timski rad, zadovoljstvo zajedničkog postignuća, samosvjesnost i samokontrola, samopouzdanje i samokritičnost, razvijena opća motivacija. Djeca koja su od rođenja okružena glazbom kasnije lakše pokazuju određene pokrete, imaju bolju motoriku, bolje vokaliziraju i izvode ritmičke i melodijske obrasce. Još neke od prednosti su: opuštanje, emocionalno oslobađanje, otklanjanje stresa, osjećaj sreće, pozitivno raspoloženje, povećanje energije i pamćenja, osobna motivacija itd. (Radočaj Jerković, 2017).

Proleta (2020) navodi nekoliko uloga zbornog pjevanja, a to su: glazbena, socijalna i odgojna. Glazbena uloga temeljna je uloga kada je riječ o zbornom pjevanju, a djeca se na tu aktivnost odlučuju zbog interesa za glazbu. Ključna osoba u aktivnosti zbornog pjevanja jest dirigent čiji su zadaci: otkrivanje i njegovanje pjevačke vještine, poticanje ujednačenosti te osmišljavanje glazbenog repertoara. Socijalna uloga zbora odnosi se na razvijanje osjećaja pripadnosti grupi, razvoj osjećaja za zajedništvo te prihvaćanje zajedničkih obrazaca ponašanja. Vršnjački odnosi uvelike utječu na socijalnu ulogu. Dobri odnosi pjevača, tj. suradnja dovest će do pozitivne klime u pjevačkom zboru, dok loši odnosi mogu dovesti do napuštanja aktivnosti. Pjevanje u zboru utječe na razvijanje osobine ličnosti, izgradnju stavova i mišljenja te stvaranje

društvene vrijednost, a to je zapravo odgojna uloga zbornskog pjevanja. Utjecaj pjevanja u zboru odnosi se na razvoj ličnosti djeteta, npr.: znatiželjnost, empatičnost, otvorenost, svestranost, tolerancija itd. Isto tako, potiče na timski rad, surađivanje te kvalitetno provođenje slobodnog vremena (Radočaj – Jerković, 2017).

1.3.2. Folklorni ansambl

Folklorna narodna/ tradicijska glazba prenosi se isključivo usmenom predajom, odnosno izvodi se prema principu slušanja i pamćenja. Ta glazba usađena je u životima svake ljudske zajednice, a danas se izvodi kroz ples, pjevanje i sviranje na tradicijskim glazbalima te odražava karakteristične običaje i tradicije određenog naroda. Izvannastavna/ izvanškolska aktivnost folklor važan je dio tradicijskog bogatstva jednog naroda, a uključuje njihove tradicionalne običaje kao što su: književnost, ručne radove, kiparstvo, graditeljstvo i glazbu. Ljudi su tom glazbom nastojali prenositi vlastite živote, te ih je to ispunjavalo. Putem teksta, ritma i melodije iznose se bitne odrednice glazbe pojedinog naroda. U našoj zemlji postoji širok repertoar stilova pjesama i plesova, a to je pokazatelj prisutnosti kombinacije različitih kultura. Značajke folklor Istre i Kvarnera, Dalmacije i dalmatinskih otoka, Slavonije i Baranje, Podravine i Posavine, Hrvatskog zagorja i Međimurja, Banovine i Like upoznaju se pjevanjem različitih karakterističnih napjeva, sviranjem autohtonih glazbala kao što su roženica, violina, tambura, harmonika i drugi, i plesanjem narodnih plesova kao što su balun, linđo, polka i drmeš (Vidulin-Orbanić, 2013).

Sudjelovanje u izvođenju tradicijske glazbe sviranjem, plesom ili pjevanjem najbolji je način za upoznavanje folklor. Učitelji u ovoj izvannastavnoj aktivnosti imaju važnu ulogu te moraju poznavati značajke pojedinog folklornog područja. Isto tako, trebaju s učenicima kontinuirano vježbati vokalno muziciranje, plesanje i sviranje tradicijskih instrumenata. Prije muziciranja, učenicima je potrebno prikazati karakteristike određenog folklornog izričaja kao što su: kako su nastali plesovi, tko ih je izvodio, tko ih je zapisivao. Nakon toga, učenike se dijeli u skupine. Prva su skupina svirači, a druga pjevači i plesači. Učitelj demonstrira pjesmu te ju pjevači usvajaju po glasovima, a kada je potpuno usvojena, osmišljava se koreografija. Kada je svatko naučio svoj dio (pjevači pjevati, svirači svirati i plesači plesati) sve se objedinjuje i zajednički uvježbava. Osim glazbenih dobrobiti, ova aktivnost nudi niz drugih, različitih dobrobiti (Vidulin-Orbanić, 2013).

1.3.3. Instrumentalno muziciranje

Instrumentalno muziciranje, kao izvannastavna aktivnost, može se organizirati kao pojedinačno (solističko) ili kao skupno (komorno) muziciranje. U ranom formalnom obrazovanju učenika javlja se želja za sviranjem određenog instrumenta, a najpogodnije mjesto za to su izvannastavne glazbene aktivnosti. Cilj je instrumentalnog muziciranja usvajanje vještine sviranja jednostavnih skladbi te usvajanje načina zajedničkog muziciranja. Ono što učenici trebaju svladati notno je pismo, a osim toga, učenici preko glazbenih primjera, didaktički usmjerenih, utvrđuju ritamske vrijednosti te sviranjem uvježbavaju pojedine note. Nakon toga, uče se jednostavne skladbe iz umjetničke literature. Glavnu ulogu ima učitelj koji učenike vodi od takta do takta kako bi ih doveo do razine samostalnog rada. No, i tada učitelj asistira i provjerava točnost izvedbe i ispravlja ako je to potrebno. Učenici prvo uče svirati melodiju, a zatim uče akordičku pratnju. Svaka škola treba nuditi personalizirani izbor instrumenata koje učenici mogu učiti svirati. U nekim školama to su gitara, klavir, harmonika i drugo. Odluka je na učenicima koji najčešće biraju instrumente s kojima su se već susreli i instrumente koji su zastupljeni u ponudi izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. Osim individualnog sviranja, učenici mogu sudjelovati i u skupnom muziciranju koje se može organizirati kao komorno muziciranje ili kao orkestar. Orkestar može biti tamburaški, harmonikaški, puhački ili mješoviti. Skupno muziciranje zahtjeva predznanje kao i usvojenu vještinu sviranja određenog instrumenta. Za ovu se aktivnost, s obzirom na to, većinom odlučuju učenici koji polaze ili su polazili glazbenu školu te sviraju pojedini instrument (Šipek, 2023).

1.3.4. Sviranje kao tečaj u okviru izvannastavne i/ ili izvanškolske aktivnosti

Učenje sviranja, osim u glazbenim školama, može se ostvariti u raznim centrima, radionicama i udrugama koje nude tečajeve iz sviranja glazbala. Oni su namijenjeni djeci, ali i odraslima pa ne postoji dobna granica za polaznike koji su zainteresirani za pojedini tečaj. Prije pohađanja ovakve vrste izvanškolske glazbene aktivnosti ne postoji provođenje prijemnog ispita, tj. provjeravanja glazbenih sposobnosti kao što je to u glazbenim školama. Neki od ponuđenih instrumenata su: glasovir, sintisajzer, gitara, harmonika, flauta, saksofon i drugi. Tečajevi mogu biti individualni ili grupni. Tečajevi sviranja nemaju određeni program koji se mora svladati u

određenom vremenu, već je nastava, a posebice individualna, prilagođena učenicima, njihovim sposobnostima i željama (Šuletnić Begić i sur., 2016).

1.3.5. Glazbena škola

Glazba kao grana umjetnosti razlikuje se od ostalih umjetnosti najviše prema tome što ima vlastiti odgojno-obrazovni sustav koji se dijeli na: predškolski, osnovni, srednji i visoki. Osnovna glazbena škola predstavlja stupanj obrazovanja na kojemu se stječu znanja i vještine potrebe za nastavak obrazovanja na srednjem i visokom stupnju. Primjer glazbenih vještina koje se stječu u glazbenim školama su: pjevanje po notnom tekstu, svjesno čitanje notnog teksta i vještina sviranja instrumenta. Cilj nastave u glazbenim školama jest vlastitim sustavom odgojiti i obrazovati profesionalne glazbenike različitih profila i zanimanja (*Nastavni plan i program za osnovnu glazbenu i plesnu školu* 2006). Zadaci glazbene škole su:

- osigurati učenicima stjecanje vještine sviranja na instrumentu
- razvijanje učeničkih glazbenih sposobnosti
- osigurati učenicima stjecanje važnih glazbenih vještina, znanja i navika
- osigurati učenicima cjelovit glazbeni razvoj
- praćenje napretka učenika u cjelini kao i u pojedinim elementima napretka
- razvijanje osjećaja pripadnosti upoznavanjem hrvatske kulturne baštine
- brinuti o darovitim učenicima
- voditi odgojno-obrazovni proces ugledajući se na suvremene psihološke, pedagoške i metodičke spoznaje
- promicati glazbe kroz javne djelatnosti kao što su koncerti, smotre, priredbe i natjecanja
- unaprjeđivati glazbenu kulturu u sredini u kojoj se nalazi glazbena škola

Uz individualnu nastavu instrumenta, učenici pohađaju nastavu solfeggia kao i skupno muziciranje – zbor/ orkestar/ komornu glazbu. Prije upisa u glazbene škole obavlja se prijemni ispit koji je uvjet za upis u školu (*Nastavni plan i program za osnovnu glazbenu i plesnu školu* 2006).

Glazbena škola predstavlja izvanškolsku glazbenu aktivnost slobodnog vremena. Učenici se u slobodnom vremenu imaju prilike uključiti u programe osnovnih i srednjih umjetničkih škola, a obrazovni programi realiziraju se kroz osnovne i srednje glazbene škole, plesne i likovne škole. Glazbene i plesne škole odnose se na paralelni sustav obrazovanja u kojemu mogu sudjelovati svi učenici ovisno o talentu, sklonostima, sposobnostima i darovitosti. Isto tako roditelji slobodno odabiru aktivnosti glazbenih škola s obzirom na osobne interese. Učenik od programa glazbenih škola može odustati u svakom trenutku. Osnovne glazbene i plesne škole prema svom ustrojstvu pripadaju aktivnostima koje se provode u slobodno vrijeme, a isto tako utječu na stvaranje dodatnih aktivnosti u slobodnom vremenu učenika i njihovih obitelji. Obitelj prati javne nastupe učenika, seminare, umjetničke radionice, natjecanja i ostale programe za učenike, a isto tako posjećuje koncerte, predstave i druga kultura i glazbena događanja. Dakle, umjetničke škole utječu na stvaranje pozitivne obiteljske kohezije te utječu na kvalitetno zajedničko provođenje slobodnog vremena (Radočaj Jerković, 2017).

Umjetničke škole tretiraju se kao kadrovske škole koje za cilj imaju odgoj i obrazovanje budućih umjetnika, a amaterskih namjera u tim školama nema. Učeniku, instrumentalistu, pristupa se kao budućem profesionalnom solističkom glazbeniku. Glazbene škole financira država, a u njima se slušaju predmeti kao što su Solfeggio, Glazbena teorija, Zbor, Orkestar i Teorija glazbe izborno. U osnovnoj glazbenoj školi uči se niz različitih glazbala kao što su: glasovir, flauta, blok-flauta, klarinet, saksofon, oboa, fagot, truba, trombon, rog, tuba, violina, viola, violončelo, kontrabas, gitara, tambure (bisernica, brač), mandolina, harfa, harmonika i udaraljke. Nastava instrumenta održava se individualno, a nastava solfeggia kao skupna nastava. Upis u glazbene škole obavlja se na temelju položenog prijemnog ispita, a učenik može prekinuti pohađanje u bilo kojem trenutku. Upis u srednju školu, također, obavlja se na temelju položenog prijemnog ispita i završene osnovne glazbene škole ili pripremnog programa u trajanju od dvije godine. U srednjoj školi uče se instrumenti: glasovir, čembalo, flauta, klarinet, saksofon, oboa, fagot, truba, eufonij, trombon, rog, tuba, violina, viola, violončelo, kontrabas, gitara, tambure (bisernica, brač), harfa, harmonika, udaraljke i orgulje. Učenici koji pohađaju srednju glazbenu školu, mogu pohađati paralelno još jednu školu prema vlastitom izboru. Učenici polaze nastavu glazbala, nastavu teorijskih predmeta, općeobrazovnih predmeta, skupnog sviranja i korepeticije (Nastavni plan i program za srednje glazbene i plesne škole). Prema tome jasno je da se pohađanje osnovne i srednje glazbene škole smatra izvanškolskom glazbenom aktivnošću.

U zadnje vrijeme postoji sve više privatnih glazbenih škola, a one se, za razliku od klasičnih glazbenih škola, ne drže striktnih pravila plana i programa (Radočaj-Jerković, 2017).

1.3.6. Ples/ ritmika

Ples i pokret pomažu u razvijanju osjećaja za ritam te djeca brže i lakše usvajaju glazbene pojmove. Prema tome izvannastavne glazbene aktivnosti koje se vežu uz pokret dijele se na aktivnosti ritmike i aktivnosti modernog i društvenog plesa. Glavna je karakteristika plesa muziciranje pokretima tijela. Vježbanje pokreta donosi dobrobiti za razvoj motorike, postiže se svjesnost o tijelu i potiče se koncentracija učenika za glazbeni tijek, melodiju, ritam i metar te tempo i dinamiku. Moderni plesovi vežu se uz pjevanje najčešće pjesama zabavnog karaktera, popularnih pjesama. Te pjesme učenici lako pamte, a uz ritam, melodiju i tekst, čine niz pokreta. U izvannastavnoj/izvanškolskoj aktivnosti ples/ritmika ples i glazba postaju skladna, jedinstvena i sadržajna forma primjerena dobi učenika i njegovim tjelesnim mogućnostima (Vidulin-Orbanić, 2013). Ples može biti solistički i skupni, ali se najviše radi o skupnim pokretima. On može biti popraćen zborskim pjevanjem te je tu vidljiva korelacija s glazbenom aktivnošću. Osim modernih, tu su i društveni plesovi kao što su valcer, polka, rock and roll, a oni su nešto kompliciraniji. Oni zahtijevaju usvajanje određenih pokreta i koraka s obzirom na to da svaki ples karakterizira određeni ritam, tempo i glazbeni metar. Ples, kao izvannastavna glazbena aktivnost, omogućava razvoj kompleksne motoričke aktivnosti i koordinacije pokreta (Vidulin-Orbanić, 2013).

1.4. OSVRT NA DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA O IZVANNASTAVNIM I IZVANŠKOLSKIM AKTIVNOSTIMA U SLOBODNOM VREMENU UČENIKA

U istraživanju o izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima učenika osnovne škole Valjan Vukić (2016) zaključuje da podjednak broj učenika sudjeluje, tj. ne sudjeluje u nekoj izvannastavnoj i izvanškolskoj aktivnosti. Najviše učenika sudjeluje u kulturno-umjetničkim izvannastavnim aktivnostima kao što su zbor, orkestar, školski bend i klape. Kada je riječ o izvanškolskim aktivnostima najviše prevladava sport, dok glazbenu školu pohađa 4,6 % učenika.

Na važnost provođenja glazbenih izvannastavnih aktivnosti u svrhu usmjeravanja glazbenih preferencija, Škojo (2016) ukazuje u radu *Glazbene preferencije učenika kao polazište za realizaciju izvannastavnih aktivnosti u strukovnim školama*. Ističe kako su učenici strukovnih škola, zbog nepostojanja kvalificiranog nastavnika, uskraćeni za izvannastavne glazbene sadržaje te brojne glazbene kompetencije koje bi unutar istih mogli steći. Također, smatra kako je potrebno proširiti paletu izvannastavnih glazbenih aktivnosti u gimnazijama.

Istraživanja pokazuju kako postoji pozitivna povezanost aktivnog provođenja slobodnog vremena na fizičko i psihičko zdravlje te da može smanjiti stres (Brdar i Lončarić, 2004). Bitan faktor u odabiru slobodnog vremena djece imaju roditelji koji usmjeravaju i potiču djecu na različite aktivnosti, a to može utjecati na razvoj ponašanja u doba adolescencije (Previšić, 2000). Isto tako, vidljivo je kako su kvalitetnijem provođenju slobodnog vremena podložnije djevojke u adolescenciji, a one su angažirane u kreativnim, kulturnim te izvanškolskim i izvannastavnim aktivnostima (Raboteg-Šarić i sur., 2002). Škola je jedan od najbitnijih čimbenika za stvaranje kulture provođenja slobodnog vremena, te kao takva treba biti usmjerena na učenikove potrebe (Martinčević, 2010).

Mlinarević (2004) donosi analize rezultata koje upućuju na aktivno i pasivno provođenje slobodnog vremena srednjoškolaca. Aktivno provođenje vremena zastupljeno je kroz intelektualnu i kulturnu angažiranost, sportom i rekreacijom, tradicijskim igrama i glazbom, dok se pasivno provođenje vremena ogleda u hedonističkim sadržajima kao što su: zabava i tulumarenje, gledanju televizije i videa, slušanju različitih vrsta glazbe i suvremenom komuniciranju.

Istraživanje koje je provela Pitts (2008) na temu *Izvannastavna glazba u britanskim školama: Istraživanje ciljeva, iskustava i utjecaja glazbenog sudjelovanja adolescenata* pokazuje

kako su u Velikoj Britaniji veće i bolje prilike za sudjelovanje u orkestrima, zborovima i drugim ansamblima u srednjoj, nego u osnovnoj školi. Isto tako, ispitanici navode kako se njihovo kontinuirano bavljenje glazbom nastavilo zahvaljujući utjecaju srednje škole ili profesora. U istraživanju se zaključuje kako glazba kao izvannastavna aktivnost doprinosi dugoročnom angažmanu sudionika u izvođenju i slušanju, a učitelji imaju značajnu odgovornost u oblikovanju glazbene budućnosti učenika. Isto tako, bavljenje glazbom kroz izvannastavne aktivnosti ključno je u oblikovanju stavova prema glazbi koji se prenose u kasniji život.

U istraživanju Manard (2015) usmjerenom prema ispitivanju mogućnosti *Skladanja glazbe u srednjoškolskom kurikulumu: višestruka studija slučaja* pokazuje kako skladanje omogućuje bolje razumijevanje izazova i prednosti podučavanja skladbe za srednjoškolske glazbenike te nudi osnovu za nastavak istraživanja o razvoju i provedbi nastavnih planova i programa skladanja u učionicama tradicionalne glazbe. Ovo istraživanje poziva na daljnja istraživanja usmjerena na učinkovite nastavne planove i programe za kompoziciju.

Brojna istraživanja dokazuju pozitivan učinak izvannastavne/izvanškolske aktivnosti zbarsko pjevanje (Rukavina, 2020). Rezultati istraživanja pokazuju visok stupanj općeg životnog zadovoljstva pjevača. Dobrobiti pjevanja odnose se na: fizičko, psihičko i emocionalno zdravlje, bolji imunološki sustav te dobro razvijene socijalne vještine (Hall i Cisler, 2006 prema Rukavina, 2020). Istraživanje provedeno na temu: *Odnos zbarskih aktivnosti i dobrobiti pjevača amatera*, autorice Škojo (2021), isto tako pokazuje kako postoje višestruke dobrobiti u aktivnostima zbarskog pjevanja, a vezane su uz emocionalne, socijalne, fizičke i duhovne dobrobiti. Ispitanici, zbarski pjevači, navode kako im pjevanje u zboru podiže raspoloženje, čini ih sretnima i pozitivnima te smanjuje stres i napetost. Osim toga, ispitanici zaključuju da pjevanje u zboru omogućuje: razvijanje novih prijateljstava, osjećaj pripadnosti zajednici, otvorenost prema novim poznanstvima, osjećaj za timski rad, razvoj samopouzdanja itd. Autorica zaključuje da saznanja istraživanja trebaju dodatno popularizirati pjevanje u zboru kao oblik slobodne glazbene aktivnosti.

2. ISTRAŽIVAČKI DIO

2.1. CILJ I PROBLEM ISTRAŽIVANJA

Cilj istraživanja je ispitati kako učenici provode svoje slobodno vrijeme, koliko su glazba i glazbene aktivnosti prisutne u njihovom slobodnom vremenu. Istraživačkim pitanjima želi se ispitati:

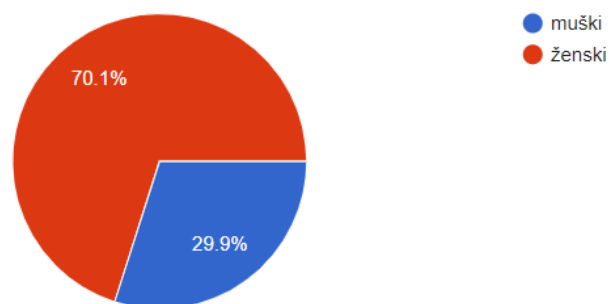
1. Pohađaju li učenici izvannastavne/izvanškolske aktivnosti.
2. Pohađaju li učenici srednje škole izvannastavne/izvanškolske glazbene aktivnosti.
3. Jesu li učenici dovoljno informirani o izvannastavnim/izvanškolskim glazbenim aktivnostima koje mogu pohađati.

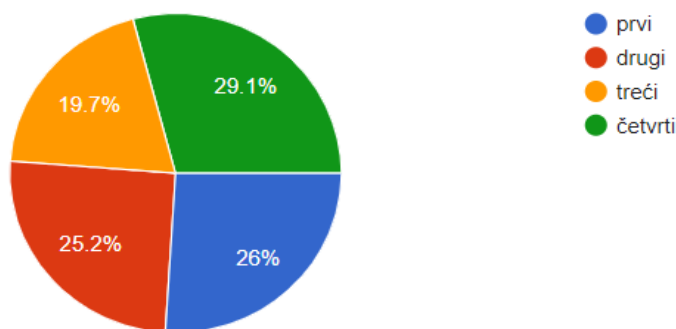
2.2. SUDIONICI, INSTRUMENT I POSTUPAK ISTRAŽIVANJA

Istraživanje je provedeno u školskoj godini 2023./24. u srednjoj školi Virovitičko-podravske županije. Uzorak istraživanja bili su učenici prvog, drugog, trećeg i četvrtog razreda, njih ukupno 127.

Uzorak sudionika istraživanja prikazan je na grafikonu 1.a i 1.b

Grafikon 1.a *Opis uzorka*

Grafikon 1.b Opis uzorka

Grafikon 1.b prikazuje kako je uzorak sačinjen od 89 učenica i 38 učenika. Vidljiva je veća prisutnost učenica u odnosu na učenike. Najviše je učenika četvrtog razreda (37), zatim prvog razreda (33), drugog razreda (32) te na kraju trećeg razreda (25).

2.2.1. Instrument i statistički postupak

Anketni je upitnik sadržavao tri dijela. U prvom dijelu upitnika nalaze se pitanja koja se odnose na obilježja ispitanika kao što su: spol, dob, sudjelovanje u izvannastavnim/izvanškolskim (glazbenim) aktivnostima, aktivnosti roditelja u glazbenim aktivnostima, slobodno vrijeme i načini provođenja slobodnog vremena učenika. Drugi dio upitnika u formi je Likertove skale. Učenici su zaokruživali u kojem se stupnju slažu sa svakom od navedenih tvrdnji (*1=nikada, 2=vrlo rijetko, 3=ponekad, 4=često, 5=vrlo često*), a pitanja su usmjerena na razne načine provođenja slobodnog vremena kao što su: slušanje glazbe, bavljenje sportom, sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima škole, čitanje knjige, odlazaka u kazalište, kino, galerije, crkvu, *shopping* centre, kafiće, druženja s prijateljima, obitelji, dečkom/djevojkom, provođenje vremena na internetu, društvenim mrežama, dopisivanje i drugo. U trećem dijelu upitnika učenici su označavali stupanj slaganja s određenom tvrdnjom (*1=uopće se ne slažem, 2=donekle se slažem, 3=ni se slažem, 4=donekle se slažem, 5=u potpunosti se slažem*). Tvrdnje su se odnosile na:

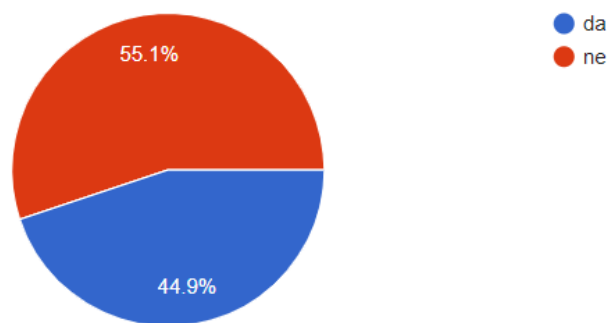
prisutnost glazbe u slobodnom vremenu učenika, njihovih prijatelja i roditelja, pohađanje izvannastavnih/izvanškolskih glazbenih aktivnosti, ponudu i informiranost o glazbenim aktivnostima, osjećaja koji su prisutni za vrijeme provođenja glazbenih aktivnosti i drugo.

Nakon anketiranja i prikupljanja podataka provedena je obrada podataka. Prikazani su deskriptivni podaci za ispitane čestice.

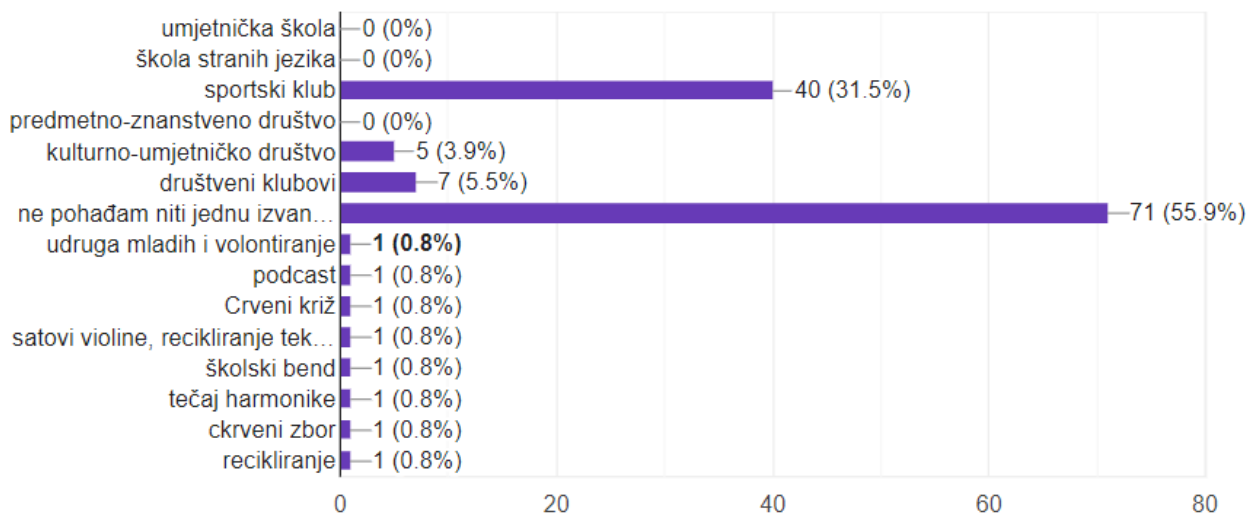
2.2.2. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA

Na početku upitnika htjelo se doznati sudjeluju li učenici trenutno u nekoj od izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti te koje su to aktivnosti (Grafikon 2).

Grafikon 2.a *Prikaz pohađanja izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti*

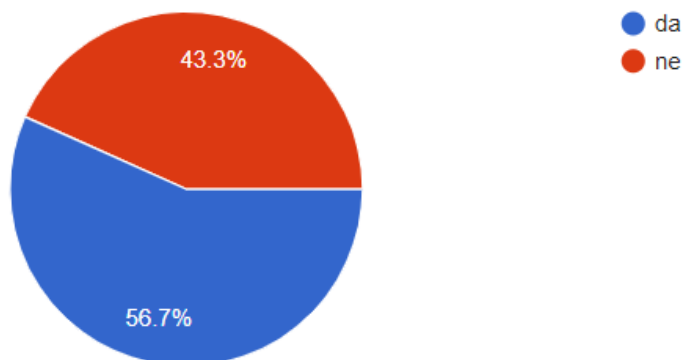
Grafikon 2.b *Prikaz izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti*

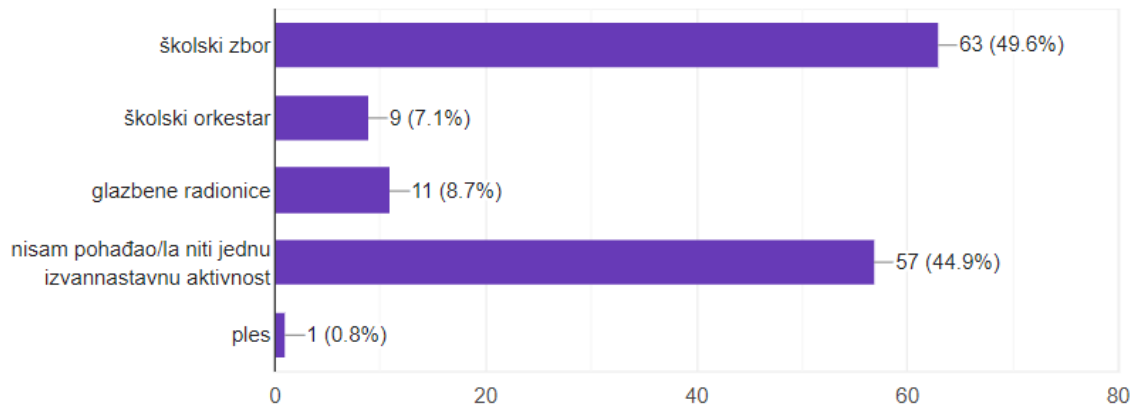
Razvidno je kako više od polovine učenika (71) ne sudjeluje ni u jednoj izvannastavnoj ili izvanškolskoj aktivnosti. Ostali učenici (56) sudjeluju u nekim izvannastavnim ili izvanškolskim glazbenim aktivnostima. Aktivnosti koje su najčešće navedene su: sportski klub u kojemu sudjeluje 40 učenika, zatim kulturno-umjetnička društva i društveni klubovi. Ostali učenici sudjeluju u nekim drugim aktivnostima kao što su volontiranje, podcasti, Crveni križ, tečajevi sviranja, crkveni zbor, recikliranje i drugo.

Idućim pitanjem htjelo se doznati jesu li učenici tijekom osnovnoškolskog obrazovanja sudjelovali u nekoj od izvannastavnih glazbenih aktivnosti (Grafikon 3).

Grafikon 3.a *Pohađanje izvannastavnih glazbenih aktivnosti u osnovnoj školi*

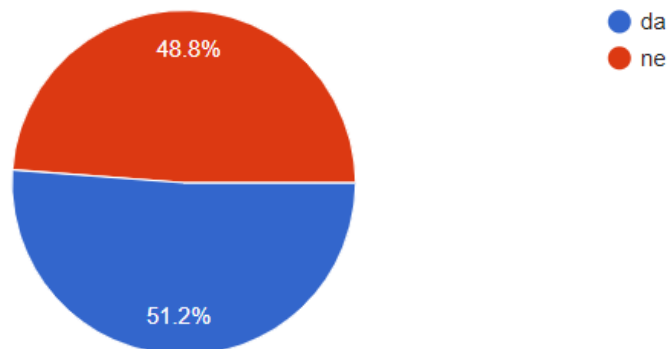
Grafikon 3.b *Izvannastavne glazbene aktivnosti koje su učenici pohađali u osnovnoj školi*

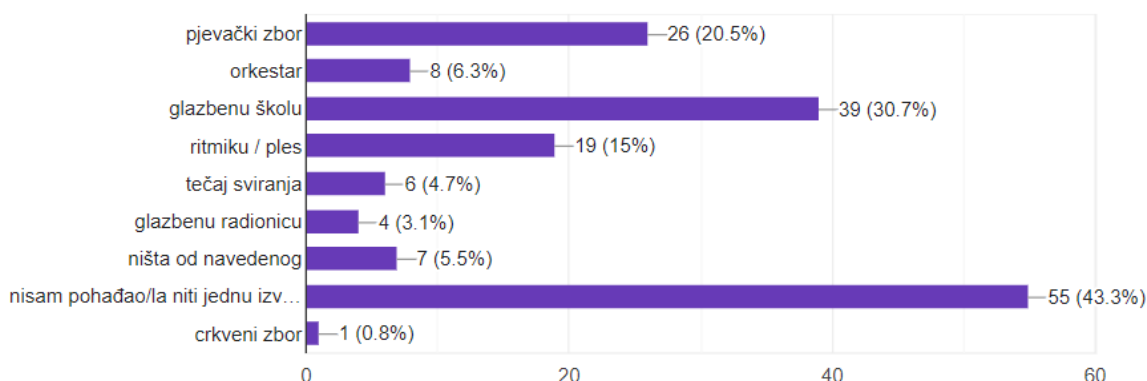
Prema prikazu više od polovine ispitanika (72) sudjelovalo je u nekoj od izvannastavnih glazbenih aktivnosti tijekom osnovnoškolskog obrazovanja. Kao najčešću aktivnost učenici su navodili zbor (63), zatim glazbene radionice (11), školski orkestar učenika (9), te je kao drugu aktivnost jedan ispitanik naveo ples. Bilo je očekivano da će veći broj učenika navesti školski zbor jer je najdostupnija glazbena aktivnost u sklopu izvannastavnih glazbenih aktivnosti u općeobrazovnim školama.

Uz pohađanje glazbenih aktivnosti veže se i iduće pitanje kojim se htjelo ispitati jesu li učenici sudjelovali u izvanškolskim glazbenim aktivnostima tijekom osnovnoškolskog obrazovanja te koje su to aktivnosti (Grafikon 4).

Grafikon 4.a *Pohađanje izvanškolskih glazbenih aktivnosti u osnovnoj školi*

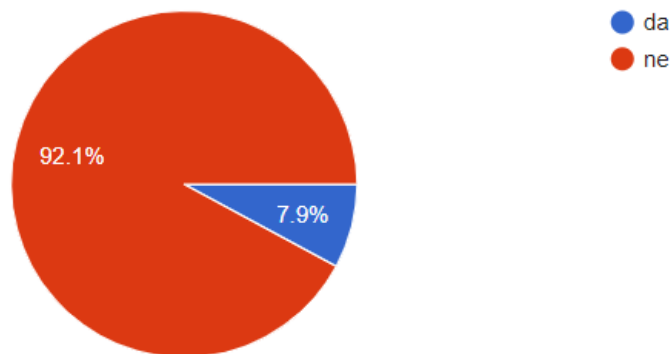
Grafikon 4.b *Izvanškolske glazbene aktivnosti koje su učenici pohađali u osnovnoj školi*

Više od polovine ispitanika (65) sudjelovalo je u nekoj od izvanškolskih glazbenih aktivnosti tijekom osnovnoškolskog obrazovanja. Kao najčešću aktivnost učenici su navodili glazbenu školu (39), pjevački zbor (26), ritmiku/ples (19), zatim orkestar (8), tečaj sviranja (6), glazbenu radionicu (4) te crkveni zbor (1). Najčešća je glazbena izvanškolska aktivnost glazbena škola, što je i očekivano. Primjetno je da je nešto manji broj učenika koji je pohađao izvanškolske glazbene aktivnosti u odnosu na izvannastavne glazbene aktivnosti. Isto tako, vidljiva je velika razlika u broju učenika koji su pohađali izvannastavne/izvanškolske glazbene aktivnosti tijekom osnovnoškolskog obrazovanja u odnosu na sadašnje, srednjoškolsko obrazovanje.

Iduće pitanje odnosilo se na trenutno pohađanje izvannastavnih izvanškolskih glazbenih aktivnosti te koje su to aktivnosti. Rezultati su prikazani grafikonom 5 i tablicom 1.

Grafikon 5. Prikaz učenika koji trenutno pohađaju izvannastavne/izvanškolske glazbene aktivnosti

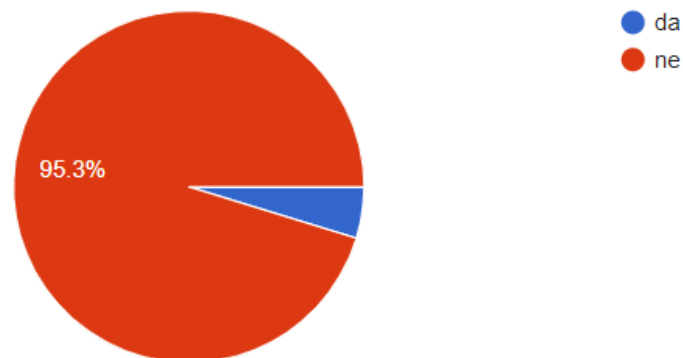
Tablica 1. Prikaz izvannastavnih/izvanškolskih glazbenih aktivnosti koje učenici trenutno pohađaju

Glazbene aktivnosti	pjevački zbor	5 (3,9%)
	orkestar	1 (0,8%)
	Glazbena škola	1 (0,8%)
	ritmika/ ples	0 (0%)
	tečaj sviranja	2 (1,6%)
	ostalo	1 (0,8%)

Kao što je vidljivo iz grafikona, 10 učenika trenutno pohađa izvannastavne/izvanškolske glazbene aktivnosti, dok njih 117 ne pohađa ni jednu glazbenu aktivnost. Kao najčešću glazbenu aktivnost ispitanici su navodili pjevački zbor (5), tečaj sviranja (2), a ostale aktivnosti kao što su orkestar, glazbena škola i bend naveo je po jedan učenik. Iz ovoga može se zaključiti kako je, unatoč većem broju pohađanja glazbenih aktivnosti u osnovnoj školi, jako mali broj učenika koji pohađaju glazbene aktivnosti u srednjoj školi. Učenici su nedovoljno zainteresirani ili neinformirani o glazbenim aktivnostima te ih treba poticati na nastavak pohađanja istih i tijekom srednjoškolskog obrazovanja.

Idućim pitanjem htjelo se utvrditi postoji li utjecaj roditelja na pohađanje glazbenih aktivnosti (Grafikon 6).

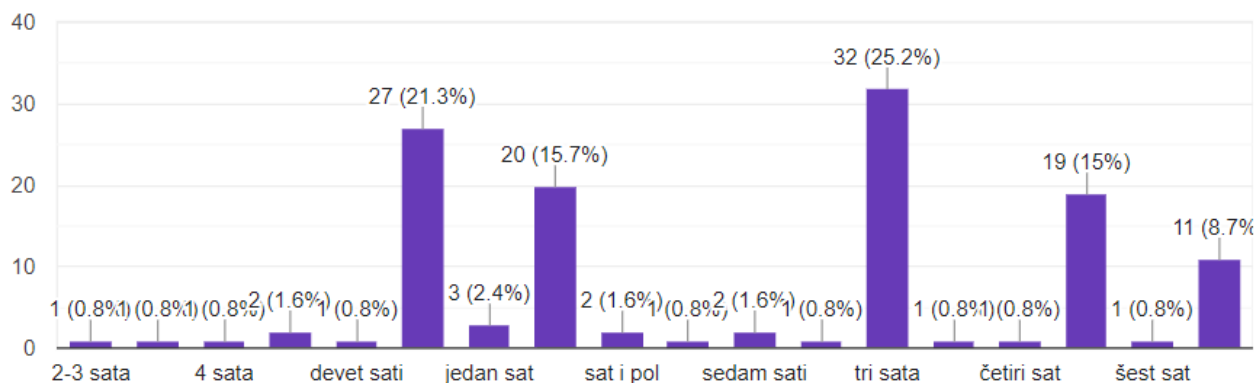
Grafikon 6. *Prikaz aktivnog bavljenja glazbom roditelja ispitanika*

Prema rezultatima samo se šest roditelja ispitanika aktivno bavi glazbom. Time možemo zaključiti kako razlog u nepohađanju izvannastavnih/izvanškolskih glazbenih aktivnosti može biti činjenica kako roditelji ne potiču svoju djecu na pohađanje istih. Dakle, potrebno je roditelje dovoljno informirati o postojećim glazbenim aktivnostima i dobrobitima koje imaju za njihovu djecu.

Drugi dio pitanja bio je usmjeren na slobodno vrijeme učenika te način provođenja istog. Prvo pitanje odnosilo se na broj slobodnih sati koje učenici imaju tijekom jednog dana. Rezultati su prikazani grafikonom 7.

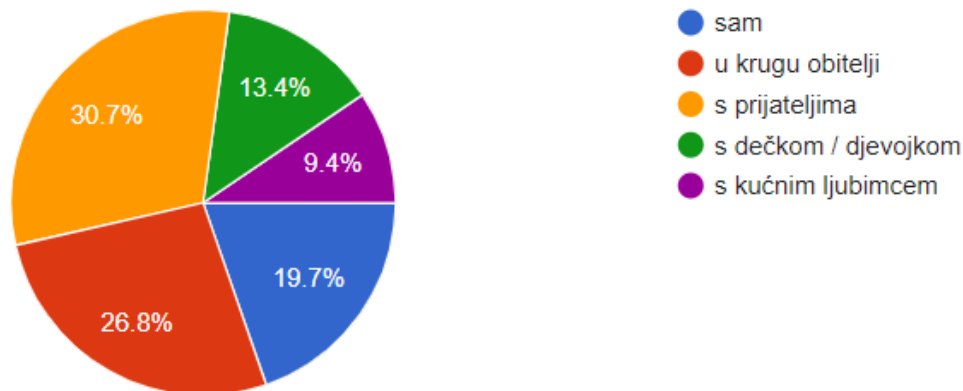
Grafikon 7. *Slobodno vrijeme učenika u danu*

Prema prikazu može se zaključiti kako većina ispitanika ima dnevno od dva do pet sati slobodnog vremena. Manji broj učenika označava manji broj slobodnog vremena (jedan sat), kao i veći broj slobodnog vremena (do devet sati). Vidljivo je kako učenici imaju dovoljno slobodnog vremena te ih potrebno usmjeriti na korisne aktivnosti koje u tom vremenu mogu provoditi, što uključuje i aktivnosti vezane uz aktivno bavljenje glazbom.

Iduće pitanje odnosilo se na to s kim ispitanici najviše provode svoje slobodno vrijeme. Rezultati su prikazani grafikonom 8.

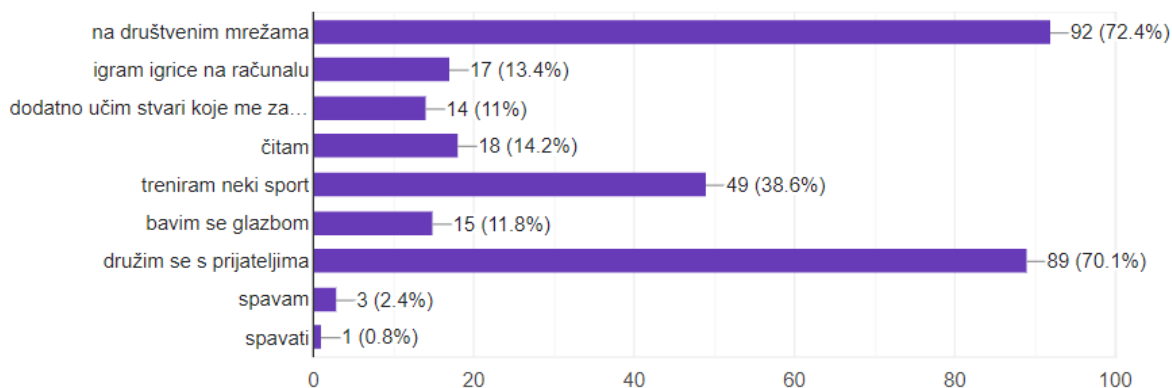
Grafikon 8. *Provođenje slobodnog vremena*

Rezultati pokazuju kako učenici najviše vremena provode sa svojim prijateljima (39), u krugu obitelji (34), sami (25), a nešto manji broj je s dečkom/djevojkom (17) i kućnim ljubimcem (12). S obzirom na to da učenici najviše vremena provode s prijateljima i obitelji, važan je njihov utjecaj na kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

Iduće pitanje odnosilo se na aktivnosti koje ispitanici provode za vrijeme svog slobodnog vremena. Ispitanici su mogli odabrati više odgovora. Rezultati su prikazani grafikonom 9.

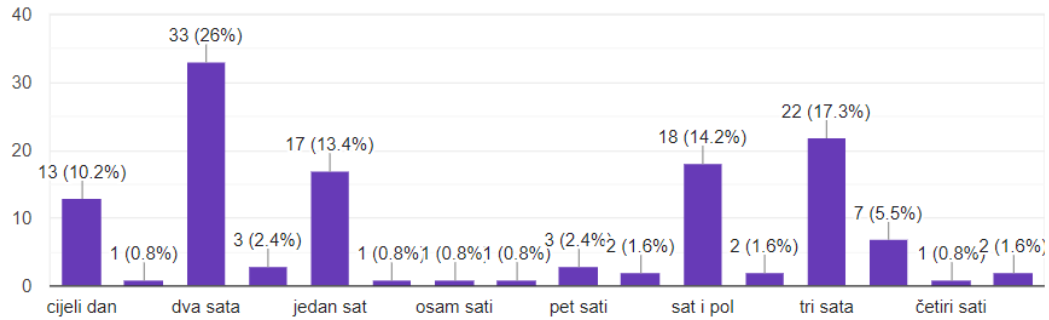
Grafikon 9. *Aktivnosti u slobodnom vremenu*

Rezultati pokazuju kako najviše učenika svoje slobodno vrijeme provodi na društvenim mrežama, njih 92. Isto tako, velik broj učenika (89) pokazuje kako svoje slobodno vrijeme provodi u društvu prijatelja te trenira neki sport (49). Aktivnosti koje učenici također provode su čitanje (18), igranje igrice na računalu (17), bavljenje glazbom (15), dodatno učenje stvari koje ih zanimaju (14). Pod ostalo četiri je učenika navelo kako svoje slobodno vrijeme provode spavajući. Vidljivo je kako učenici najviše vremena provode na društvenim mrežama te ih je potrebno putem medija poticati na korištenje slobodnog vremena bavljenjem glazbom.

Sljedeće pitanje odnosilo se na broj sati koji učenici provedu tijekom slobodnog vremena slušajući glazbu. Rezultati su prikazani grafikonom 10.

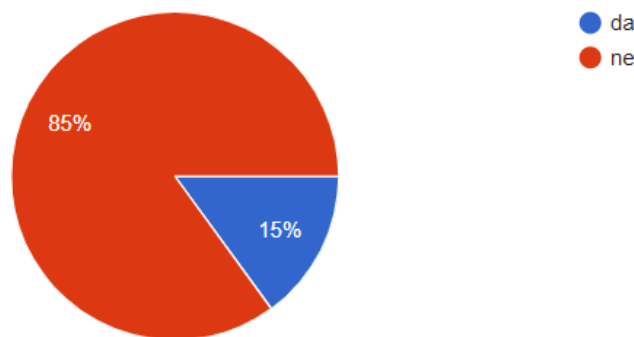
Grafikon 10. *Vrijeme slušanja glazbe*

Rezultati pokazuju kako najveći broj učenika sluša glazbu između jednog i tri sata. Manji broj učenika sluša glazbu manje od jednog sata te više od tri sata. Njih 13 navelo je kako sluša glazbu tijekom cijelog svog dana. Vidljivo je i pohvalno, kako velik broj učenika često sluša glazbu. Ono što je potrebno jest dodatno istražiti vrstu glazbe koju učenici slušaju te provode li vrijeme aktivno slušajući glazbu ili je glazba uvijek prisutna kao pozadinska, zvučna kulisa.

Zadnjim pitanjem prvog dijela ankete htjelo se utvrditi koliko učenici svoje slobodno vrijeme posvećuju klasičnim koncertima i odlascima u kazalište. Rezultati su prikazani grafikonom 11.

Grafikon 11. *Učenici posjećuju klasične koncerte i kazalište*

Rezultati pokazuju kako samo 19 učenika u svom slobodnom vremenu odlazi na koncerte klasične glazbe i u kazalište, dok njih 108 ne posjećuje takva događanja. Za posjete koncerata i kazališta

može biti zadužen nastavnik koji će organizirati zajednički odlazak na te aktivnosti. Češćim odlaskom potaknut će, ako ne sve, barem dio učenika na samostalne odlaske na takva događanja. Osim toga, pokazat će im ljepote i raznolikost umjetničke glazbe.

U drugom dijelu upitnika učenici su odgovarali u kojem se stupnju slažu s pojedinom tvrdnjom (*nikada, vrlo rijetko, ponekad, često, vrlo često*) u formi Likertove skale. Rezultati su prikazani tablicom 2.

Tablica 2. *Slobodno vrijeme učenika*

Tvrdnja	Prosječna ocjena
Sudjelujem u izvannastavnim aktivnostima moje škole.	2,14
Slušam glazbu.	4,76
Rekreativno se bavim sportom.	3,40
Pohađam razne tečajeve, radionice i predavanja.	1,65
Učim nove stvari koje me zanimaju, webloga i sl.	2,39
Čitam knjige.	2,23
Posjećujem izložbe i galerije.	1,75

Odlazim u kazalište.	1,63
Odlazim u kino.	2,84
Odlazim u crkvu.	2,66
Odlazim u <i>shopping</i> centre.	2,65
Odlazim u kafiće na druženje.	4,13
Odlazim na kućna druženja.	3,54
Družim se s prijateljima.	4,54
Družim se s obitelji.	4,06
Provodim vrijeme s djevojkom/ dečkom.	2,57
Surfam po internetu.	4,36
Igram igrice na računalu.	3,65
Dopisujem se preko mobitela.	4,50
Odmaram se/izležavam se/spavam.	4,38
Dosađujem se.	3,01
Gledam filmove/serije.	3,72
Putujem na razne destinacije/izlete.	2,64

Rezultati su prikazani prema ukupnoj srednjoj vrijednosti izračunatoj prema odgovorima ispitanika na skali od jedan do pet. Rezultati pokazuju kako učenici u svoje slobodno vrijeme najviše slušaju glazbu što pokazuje prosjek od 4,76, odnosno najviše je odgovora *vrlo često*.

Učenike bi trebalo poticati na aktivno slušanje glazbe, posebice umjetničke, te dodatno ispitati vrstu glazbe koju slušaju u slobodnom vremenu. Nadalje, učenici svoje slobodno vrijeme provode najviše dopisivanjem na mobitelu, družeći se s prijateljima, surfanjem na internetu te družeći se s obitelji. S obzirom da ispitanici veliku većinu svog slobodnog vremena provode na uređajima, trebalo bi pronaći način kako učenike putem različitih mreža poticati na kvalitetno provođenje slobodnog vremena uključujući time i glazbu. Isto tako, vrijeme provode družeći se s prijateljima i obitelji pa to može pridonijeti kvalitetnom provođenju slobodnog vremena ukoliko okolina pozitivno utječe na svakog pojedinog ispitanika. Roditelji su ti koji svojim primjerom provođenja slobodnog vremena trebaju potaknuti i motivirati vlastitu djecu na kvalitetno provođenje istog.

Primjetno je kako mali broj učenika sudjeluje u izvannastavnim aktivnostima svoje škole, odnosno, najviše je odgovora *vrlo rijetko*. S obzirom na tu činjenicu potrebno je ispitati koliko se često provode izvannastavne aktivnosti škole, koliko se učenika motivira na iste te koliko je u njima zastupljena sama glazba. Osim toga, vrlo je mala prosječna ocjena kada je riječ o posjeti kazališta, odnosno najviše je odgovora *nikada* ili *vrlo rijetko*. To bi trebalo potaknuti nastavnika Glazbene umjetnosti na promjene u svom radu. Nastavnik je taj koji može uvesti odlaske u kazalište minimalno jednom po polugodištu kao izvannastavnu glazbenu aktivnost. Time može potaknuti barem dio učenika na buđenje interesa za kvalitetnu glazbu i razvijanje pravog glazbenog ukusa. Također, potrebno je dodatno motivirati učenike na odlaske na razne klasične koncerte.

Zamjetno je da se učenici dosađuju (3,01), odnosno da je najviše odgovora da se *ponekad* dosađuju kao i da slobodno vrijeme često provode u odmoru/izležavanju/spavanju, odnosno da je najviše odgovora *često* i *vrlo često*. Činjenica da se učenici dosađuju, odnosno da vrijeme provode spavajući, pokazuje kako oni imaju dovoljno slobodnog vremena te ga ne provode na kvalitetan način. To otvara vrata za poticanje na kvalitetne izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, uključujući glazbene aktivnosti, kojima će kvalitetno ispuniti vlastito slobodno vrijeme.

U trećem dijelu upitnika učenici su označavali u kojem se stupnju slažu s pojedinom tvrdnjom (*uopće se ne slažem, donekle se slažem, niti se slažem, niti se ne slažem, donekle se slažem, u potpunosti se slažem*) u formi Likertove skale. Rezultati su prikazani tablicom 3.

Tablica 3. *Glazba u slobodnom vremenu srednjoškolaca*

Tvrdnja	Prosječna ocjena
Glazba je sastavni dio mog slobodnog vremena.	4,33
Moji roditelji slušaju glazbu u slobodno vrijeme.	3,46
Moji prijatelji slušaju glazbu u slobodno vrijeme.	4,50
Bavljenje glazbom koristan je način provođenja slobodnog vremena.	4,07
Roditelji su mi predložili pohađanje izvanškolskih/izvannastavnih glazbenih aktivnosti.	2,44
Moji prijatelji pohađaju izvannastavne/izvanškolske glazbene aktivnosti.	2,33
Dovoljno sam informiran/informirana o ponudi glazbenih aktivnosti koje	3,26

moгу pohaðati.	
U mjestu u kojem Œivim postoji dovoljna ponuda glazbenih aktivnosti.	2,74
Glazbene aktivnosti u meni bude osjeĉaj sreĉe i zadovoljstva.	3,43
Imam previše obveza te ne stignem slobodno vrijeme posvetiti glazbenim aktivnostima.	3,10
Ne pohaðam glazbene aktivnosti jer smatram da nisam dovoljno talentiran/ talentirana za glazbu.	2,67
U slobodnom vremenu više bih se volio/voljela posvetiti glazbi.	3,06
U budućnosti ću sudjelovati u nekoj izvannastavnoj/izvanškolskoj glazbenoj aktivnosti.	2,26

Rezultati su prikazani prema ukupnoj srednjoj vrijednosti izraĉunatoj prema odgovorima ispitanika na skali od jedan do pet. S tvrdnjom *Glazba je sastavni dio mog slobodnog vremena* u potpunosti se slaŒe više od pola ispitanika (76), dok je srednja ocjena za 4,33. Time se moŒe zakljuĉiti kako uĉenici veĉ sada, barem pasivno, provode slobodno vrijeme baveći se glazbom, najĉešće slušajući ju.

Iduća je tvrdnja *Moji roditelji slušaju glazbu u slobodno vrijeme* gdje je prosjeĉna ocjena 3,46. Podjednak je broj na skali odgovora, a roditelji bi svojim primjerom trebali poticati uĉenike na slušanje kvalitetne glazbe u slobodnom vremenu.

Tvrdnja *Moji prijatelji slušaju glazbu u slobodno vrijeme* nosi najveću prosjeĉnu ocjenu – 4,50 u kojoj se najviše ispitanika u potpunosti slaŒe (81 ispitanik). To moŒe biti korisno jer se uĉenici meĉusobno mogu poticati na slušanje glazbe i bavljenje glazbom općenito. Potrebno je ispitati koju vrstu glazbe slušaju te slušaju li ju aktivno ili pasivno.

S tvrdnjom *Bavljenje glazbom koristan je naĉin provoĉenja slobodnog vremena* u potpunosti se slaŒe nešto manje od polovine ispitanika (njih 59), a aritmetiĉka sredina vrlo je visoka – 4,07. S obzirom na to da uĉenici glazbu smatraju korisnom, treba pronaći naĉine kako ih zainteresirati da svoje slobodno vrijeme provode aktivno baveći se glazbom. Škola, kao i sam nastavnik Glazbene umjetnosti prvi su koji u sklopu raznih glazbenih izvannastavnih aktivnosti trebaju poticati uĉenike na kvalitetno provoĉenje slobodnog vremena uz glazbu.

U procjeni tvrdnje koja se odnosi na: *Roditelji su mi predložili pohađanje izvanškolskih/izvannastavnih glazbenih aktivnosti*, aritmetička sredina je 2,44, a velik broj ispitanika uopće se ne slaže s tom tvrdnjom, njih 51. Potrebno je pronaći načine kako roditeljima približiti prednosti i dobrobiti glazbenih izvannastavnih/izvanškolskih aktivnosti jer su upravo oni ti koji potiču svoju djecu na iste. Djecu je potrebno od najranije dobi poticati na razne aktivnosti, posebice glazbene, kako bi u srednjoškolskoj dobi nastavili provoditi aktivnosti kojima su se bavili. Ako učenici nemaju potporu roditelja, teško će se samostalno odlučiti na neku izvannastavnu/izvanškolsku glazbenu aktivnost.

Idućoj tvrdnji *Moji prijatelji pohađaju izvannastavne/izvanškolske glazbene aktivnosti*, prosječna je ocjena 2,33, a više od 45 ispitanika uopće se ne slaže s njom. Učenici, posebice u doba puberteta, međusobno utječu jedni na druge, pa tako i kada je riječ izvannastavnim/izvanškolskim aktivnostima. Osim toga, međusobno mogu utjecati i na glazbeni ukus. Stoga ih je potrebno okružiti kvalitetnom glazbom i korisnim načinima provođenja slobodnog vremena.

Tvrdnja *Dovoljno sam informiran/informirana o ponudi glazbenih aktivnosti koje mogu pohađati* ima prosječnu ocjenu 3,26. Rezultati pokazuju kako učenici nisu dovoljno informirani te bi im škola, kao i nastavnik glazbe, trebali svake školske godine predstaviti glazbene aktivnosti kojima se mogu baviti u slobodno vrijeme. S obzirom na dobivene rezultate, odgovor na pitanje *IP3: Jesu li učenici dovoljno informirani i izvannastavnim/izvanškolskim glazbenim aktivnostima koje mogu pohađati?* može se zaključiti kako učenici nisu dovoljno informirani o glazbenim aktivnostima koje bi mogli pohađati. Isto tako, odgovori ispitanika daju mogućnost otvaranja novih istraživačkih pitanja o ponudi glazbenih aktivnosti koje nudi škola, ali i izvanškolske ustanove. Osim informiranja učenika, na početku školske godine potrebno je informirati i roditelje na koje bi načine njihova djeca mogla kvalitetno provoditi slobodno vrijeme kroz različite izvannastavne izvanškolske glazbene aktivnosti.

Sljedeća tvrdnja *U mjestu u kojem živim postoji dovoljna ponuda glazbenih aktivnosti* ima prosječnu ocjenu 2,74 što pokazuje kako učenici nemaju dovoljno prilika za pohađanje izvannastavnih/izvanškolskih glazbenih aktivnosti te bi ih trebalo proširiti i obogatiti u svim mjestima.

Iduća tvrdnja *Glazbene aktivnosti u meni bude osjećaj sreće i zadovoljstva* donosi prosječnu ocjenu 3,43. Ocjena je srednja, a može se opravdati nedovoljnom informiranošću i

nepohađanjem glazbenih aktivnosti.

Tvrđnja *Imam previše obveza te ne stignem slobodno vrijeme posvetiti glazbenim aktivnostima* donosi prosječnu ocjenu 3,10, a ispitanici su najviše označavali da se niti slažu niti ne slažu s ovom tvrdnjom. Učenici srednje škole, a posebno gimnazije, previše su zauzeti školskim obvezama te ne začuđuje činjenica da ih imaju i previše. S druge strane, učenici su u prethodnim pitanjima označavali kako puno svog vremena provode na društvenim mrežama. Stoga je potrebna dobra organizacija slobodnog vremena kako bi to vrijeme bilo kvalitetno provedeno.

U procjeni tvrdnje *Ne pohađam glazbene aktivnosti jer smatram da nisam dovoljno talentiran/talentirana za glazbu* prosječna je ocjena 2,67. Najviše ispitanika označilo je kako se ne slaže s ovom tvrdnjom (40), što pokazuje kako se smatraju talentiranima, ali nisu dovoljno motivirani za sudjelovanje u glazbenim aktivnostima.

Iduća tvrdnja *U slobodnom vremenu više bih se volio/voljela posvetiti glazbi* pokazuje kako se polovina ispitanika želi više posvetiti glazbi, dok se polovina ne želi. Prosječna ocjena je 3,06. Učenicima koji su označili kako bi se više voljeli posvetiti glazbi potrebno je predstaviti moguće glazbene aktivnosti te ih motivirati na pohađanje istih.

Zadnja tvrdnja *U budućnosti ću sudjelovati u nekoj izvannastavnoj/izvanškolskoj glazbenoj aktivnosti* pokazuje jako nizak prosjek (2,26). Čak 54 ispitanika označilo je kako neće sudjelovati u nekoj izvannastavnoj/izvanškolskoj glazbenoj aktivnosti. Postoji niz razloga zbog kojih je to tako: utjecaj prijatelja, utjecaj roditelja, neinformiranost o glazbenim aktivnostima učenika i roditelja, nemotiviranost nastavnika glazbe, premala ponuda izvannastavnih glazbenih aktivnosti u sklopu škole, premala ponuda izvanškolskih glazbenih aktivnosti u sklopu mjesta u kojem žive, preopterećenost školskim obavezama, nekvalitetno provođenje slobodnog vremena i drugo.

3. ZAKLJUČAK

Slobodno vrijeme obuhvaća ono vrijeme koje je učenicima na raspolaganju kako bi ostvarili svoje osobne potrebe. To podrazumijeva vrijeme izvan obveza škole, doma, skupnih i društvenih obveza. Slobodne aktivnosti trebale bi proizaći iz afiniteta, potreba, interesa, motiviranosti i angažiranosti učenika. Slobodno je vrijeme prilika za izražavanje kreativnosti, spontanosti i slobode.

Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti imaju za cilj što korisnije i kvalitetnije popunjavanje slobodnog vremena učenika, a kao takve služe za stjecanje glazbenih znanja i umijeća te produbljuju umjetničko i estetsko obrazovanje te bogate glazbeni život djece. Dakle, potiču razvoj glazbenih sposobnosti djeteta, razvijaju senzibilitet za kvalitetna umjetnička djela i toleranciju, potiču svijest o nacionalnosti, važnosti očuvanja kulturne baštine i tradicije, izvedbu vrijednih glazbenih djela, razvijaju glasovne sposobnosti, potrebu za kulturno-glazbenim

izražavanjem itd. Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti mogu biti: pjevački zbor, folklorni ansambl, instrumentalno muziciranje, tečaj sviranja, glazbena škola i ples/ritmika.

Rezultati istraživanja na temu *Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti i kultura provođenja slobodnog vremena srednjoškolaca* i procjene učenika, donose brojna saznanja iz kojih možemo zaključiti kako je vrlo mali broj ispitanika koji pohađaju izvannastavne/izvanškolske aktivnosti, njih deset od 127. S druge strane, velik je broj učenika koji slušaju glazbu tijekom svog slobodnog vremena. Odgovor na istraživačko pitanje *Pohađaju li učenici srednje škole izvannastavne/izvanškolske aktivnosti* pokazuje kako manje od polovine ispitanika sudjeluje u nekoj izvannastavnoj/izvanškolskoj aktivnosti. Učenici najviše sudjeluju u sportskim i društvenim klubovima te glazbenim aktivnostima. Odgovor na istraživačko pitanje *Jesu li učenici dovoljno informirani o izvannastavnim/izvanškolskim glazbenim aktivnostima koje mogu pohađati?* pokazuje kako učenici nisu dovoljno informirani o glazbenim aktivnostima koje mogu pohađati te ne postoji dovoljno glazbenih aktivnosti u mjestima u kojima žive. Više od polovine učenika sudjelovalo je u nekoj glazbenoj aktivnosti tijekom osnovnoškolskog obrazovanja, a vrlo mali broj učenika nastavio je s istim aktivnostima za vrijeme srednjoškolskog obrazovanja. Velik broj ispitanika potvrdio je kako sluša glazbu u slobodnom vremenu po nekoliko sati. Isto tako, potvrđuju kako u velikoj mjeri glazbu slušaju njihovi prijatelji, a u nešto manjoj mjeri i roditelji ispitanika. Postotak ispitanika koji odlaze u kazalište i na koncertne dvorane jako je mali. S obzirom na to, potrebno je pronaći načine kako učenicima približiti klasičnu glazbu. Škola i nastavnik glazbe može utjecati na češće odlaske u kazalište i na klasične koncerte organiziranjem zajedničkih odlazaka kroz izvannastavne aktivnosti. Mali broj ispitanika označio je kako želi sudjelovati u nekoj od izvannastavnih/izvanškolskih aktivnosti, iako su prethodnom tvrdnjom pokazali kako je glazba dio njihova slobodnog vremena. To se može opravdati nedovoljnom informiranošću i nedostupnošću glazbenih aktivnosti u mjestu u kojem ispitanici žive. Isto tako, nedovoljni je poticaj roditelja i utjecaj prijatelja kao i neorganiziranost slobodnog vremena.

Zaključci su istraživanja sljedeći:

- učenici srednje škole često provode slobodno vrijeme slušajući glazbu
- učenici srednje škole smatraju da je bavljenje glazbom koristan način provođenja slobodnog vremena
- učenici srednje škole u manjoj mjeri pohađaju izvannastavne/izvanškolske glazbene aktivnosti
- učenici su tijekom osnovnoškolskog obrazovanja više sudjelovali u izvannastavnim/izvanškolskim aktivnostima u odnosu na srednjoškolsko obrazovanje
- učenici srednje škole nisu dovoljno informirani o glazbenim aktivnostima koje mogu pohađati
- učenici srednje škole nemaju zadovoljavajuću ponudu izvannastavnih/izvanškolskih glazbenih aktivnosti u mjestima u kojima žive
- učenici srednje škole u manjoj mjeri odlaze na koncerte klasične glazbe i u kazalište
- učenici srednje škole u budućnosti ne žele pohađati neku od izvannastavnih/izvanškolskih glazbenih aktivnosti.

Rezultati istraživanja pokazuju kako je učenike potrebno više informirati o izvannastavnim/izvanškolskim glazbenim aktivnostima koje mogu pohađati. Isto tako, nemaju svi učenici priliku pohađati glazbene aktivnosti u mjestu u kojem žive. S obzirom na to, škola i nastavnik glazbe trebaju osigurati niz različitih glazbenih aktivnosti koje učenici mogu pohađati kao izvannastavne aktivnosti te pronaći načine kako učenike motivirati i poticati na pohađanje istih. Vidljivo je kako učenici i njihovi prijatelji vole slušati glazbu te je ona sastavni dio njihova slobodnog vremena, potrebno je dodatno istražiti kakvu glazbu učenici slušaju te ih poticati na aktivno slušanje glazbe. Na temelju provedenog istraživanja, možemo istaknuti važnost izvannastavnih i izvanškolskih glazbenih aktivnosti u kojima pojedinac može razviti ljubav prema glazbi i glazbeni ukus, ali isto tako i stvoriti nova prijateljstva i prilike za kvalitetno provođenje slobodnog vremena.

4. LITERATURA

- Brdar, I., Lončarić, D. (2004). Suočavanje s akademskim stresom i aktivnosti u slobodnom vremenu učenika. *Društvena istraživanja*, 13/6 (74), 967-988.
- Damjanović, M. (2020). *Odgojni utjecaji izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti*. Završni rad. Osijek: Filozofski fakultet.
- Dubovicki, S., Svalina, V., Proleta, J. (2014). Izvannastavne glazbene aktivnosti u školskim kurikulumima. *Školski vjesnik*, 63(4), 553-578.
- Cindrić, M. (1992) Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti učenika osnovne škole. *Život i škola* 41(1), 49-68.
- Ilišin, V. (1999). Slobodno vrijeme mladih s posebnim osvrtom na ruralnourbani kontinuum. *Sociologija i prostor*, (143): 21-44.
- Ilišin, V. (2011). Vrijednosti mladih u Hrvatskoj. *Politička misao*, 48(3): 82-122
- Janković, V. (1973). *Slobodno vrijeme u suvremenoj pedagoškoj teoriji i praksi*. Hrvatski pedagoško-književni zbor.
- Martinčević, J. (2010). Provođenje slobodnog vremena i uključenost učenika u izvannastavne aktivnosti unutar škole. *Život i škola*, 56 (24), 19-34.

- Menard, E. A. (2015). Music Composition in the High School Curriculum: A Multiple Case Study. *Journal od Research in Music Education*, 63(1), 114-136.
- Mlinarević, V. (2004). Stilovi slobodnog vremena srednjoškolaca Slavonije i Baranje. *Pedagogijska istraživanja*, 1(2), 241-255.
- *Nastavni plan i program za osnovne škole* (2006). Zagreb: MZOS.
- *Nastavni plan i program za osnovnu glazbenu i plesnu školu* (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- *Nastavni plan i program za srednje glazbene i plesne škole*. (2008). Zagreb: Ministarstvo znanosti obrazovanja i športa.
- Pejić Papak, P. i Vidulin, S. (2016). *Izvannastavne aktivnosti u suvremenoj školi*. Školska knjiga.
- Plenković, J. (1997). *Slobodno vrijeme i odgoj*. Filozofski fakultet u Zadru.
- Pitts, S.E. (2008). Extra-curricular Music in UK Schools: Investigating the Aims, Experiences and Impact of Adolescent Musical Participation. *International Journal of Education and the Arts*, 9(10), 1-20.
- Previšić, V. (1985). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti u odgoju. U: Pivac, J., Previšić, V. (ur.) *Odgoj i škola*. Zagreb: Institut za pedagogijska istraživanja Filozofskog fakulteta u Zagrebu i NIRO Školske novine, 2019-226.
- Previšić, V. (1987). *Izvannastavne aktivnosti i stvaralaštvo*. Zagreb: Školske novine.
- Previšić, V. (2000). Slobodno vrijeme između pedagogijske teorije i odgojne prakse. *Napredak*, 141(4), 403-410.
- Proleta, M. (2020). Zborsko pjevanje i socijalne vještine pjevača. Diplomski rad. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu.
- Raboteg-Šarić, Z., Sakoman, S., Brajša-Ťganec, A. (2002). Stilovi roditeljskog odgoja, slobodno vrijeme i rizično ponašanje mladih. *Društvena istraživanja*, 58-59(2-3), 239- 263.
- Radočaj-Jerković, A. (2017). *Zborsko pjevanje u odgoju i obrazovanju*. Osijek: Umjetnička akademija u Osijeku.
- Rojko P. (1996). *Metodika nastave glazbe*. Osijek: Pedagoški fakultet u Osijeku: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

- Rojko P. (2012). *Metodika nastave glazbe: Teorijsko tematski aspekti*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Pedagoški fakultet.
- Rosić, V. (2005). *Slobodno vrijeme–slobodne aktivnosti*. Naklada Žagar
- Rukavina, D. (2020). Neglazbene dobrobiti koje se povezuju s pjevanjem u zboru. Završni rad. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku.
- Šipek, P. (2023). *Zastupljenost izvannastavnih glazbenih aktivnosti u primarnom obrazovanju na području Krapinsko zagorske županije i Grada Zagreba*. Diplomski rad. Zagreb: Učiteljski fakultet.
- Škojo, T. (2016). Glazbene preferencije učenika kao polazište za realizaciju izvannastavnih aktivnosti u strukovnim školama. *Život i škola*, 62(2), 167-184.
- Šulentić Begić, J. (2010). Problematika pjevačkog zbora mlađe školske dobi. *Tonovi*, 55, 33-44.
- Šulentić Begić, J., Begić, A., Grundler, E. (2016). Glazbene aktivnosti učenika kao protuteta negativnim utjecajima današnjice. *Artos*, 5.
- Šulentić Begić, J., Begić, A. i Kir, I. (2021). Slobodno vrijeme i glazba: izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti učenika u gradu i predgrađu. *Revija za sociologiju*, 51(2), 203-230.
- Valjan Vukić, V. (2016). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti učenika – višestruke perspektive. *Školski vjesnik*, 65(1), 33-57.
- Vidović, Š. M., Periš. Z. Ž., Čelić, S. S., Piškor, K., Šojat, A. (2018). Obrazovanje. U: Čajkušić, S., Čizmović., Ž., Jukić, D., Lipavić, V., Ostroški, Lj., Pekeč, M. i Čačić, P. M. (ur.), *Statistički ljetopis Republike Hrvatske*. Zagreb: *Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske*, str. 479-497.
- Vidulin-Orbanić, S. (2013). *Glazbeno stvaralaštvo: teorijski i praktični prinos izvannastavnim glazbenim aktivnostima*. Pula: Udruga za promicanje kvalitete i poticanje izvrsnosti u odgoju i obrazovanju „SEM“.
- Vukasović, A. (1999). *Pedagogija*. Zagreb: Hrvatski katolički zbor Mi.

5. PRILOG

ANKETNI UPITNIK

Dragi učenici,

student sam diplomske godine na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Pred vama se nalazi anketni upitnik na temu mog diplomskog rada: *Izvannastavne i izvanškolske glazbene aktivnosti i kultura provođenja slobodnog vremena srednjoškolaca*. Na pitanja odgovorite potpuno iskreno jer je upitnik anonim i služi u svrhu istraživanja. Nema točnih ni netočnih odgovora, zanima nas vaše mišljenje.

PRVI DIO UPITNIKA

1. Spol:

- a) muški
- b) ženski

2. Razred:

- a) prvi
- b) drugi
- c) treći
- d) četvrti

3. Sudjelujem u nekoj od izvannastavnih/izvanškolskih aktivnosti.

- a) da
- b) ne

4. Izvannastavna/ izvanškolska aktivnost koju polazim je: (zaokruži jedan ili više odgovora)

- a) umjetnička škola
- b) škola stranih jezika
- c) sportski klub
- d) predmetno-znanstveno društvo
- e) kulturno-umjetničko društvo
- f) društveni klubovi
- g) nešto drugo: _____ (napiši koja je to aktivnost)

5. Kroz osnovnoškolsko obrazovanje sudjelovao/sudjelovala sam u nekoj od izvannastavnih glazbenih aktivnosti.

- a) da
- b) ne

6. Izvannastavna aktivnost koju sam pohađao/pohađala u osnovnoj školi je: (možeš zaokružiti više odgovora)

- a) školski zbor
- b) školski orkestar
- c) glazbene radionice
- d) nešto drugo: _____ (napiši koja je to aktivnost)

e) nisam pohađao/la niti jednu izvannastavnu aktivnost

7. Kroz osnovnoškolsko obrazovanje sudjelovao/sudjelovala sam u nekoj izvanškolskoj glazbenoj aktivnosti:

a) da

b) ne

8. Izvanškolska glazbena aktivnost koju sam pohađao/pohađala u osnovnoj školi je: (možeš zaokružiti više odgovora)

a) pjevački zbor

b) orkestar

c) glazbena škola

d) ritmika/ples

e) tečaj sviranja

f) glazbena radionica

g) nešto drugo: _____ (navedi naziv aktivnosti)

h) ništa od navedenog

e) nisam pohađao/la niti jednu izvannastavnu aktivnost

9. Trenutno sudjelujem u nekoj od izvannastavnih/izvanškolskih glazbenih aktivnosti.

a) da

b) ne

10. Izvannastavna/izvanškolska glazbena aktivnost koju trenutno pohađam je: (možeš zaokružiti više odgovora)

a) pjevački zbor

b) orkestar

c) glazbena škola

d) ritmika/ples

e) tečaj sviranja

f) glazbena radionica

g) nešto drugo: _____ (navedi naziv aktivnosti)

h) ne pohađam niti jednu izvannastavnu aktivnost

11. Moji roditelji/skrbnici aktivno se bave glazbom ili sudjeluju u glazbenim aktivnostima.

- a) da
- b) ne

12. Koliko slobodnog vremena imaš u danu? (navedite otprilike koliko sati i minuta dnevno; npr. jedan sat, sat i pol, dva sata, tri sata i sl.)

13. Svoje slobodno vrijeme najviše provodim:

- a) sam
- b) u krugu obitelji
- c) s prijateljima
- d) s kućnim ljubimcem
- e) s dečkom/djevojkom
- f) nešto drugo: _____ (napiši s kim)

14. Svoje slobodno vrijeme najčešće provodim: (možeš zaokružiti više odgovora)

- a) na društvenim mrežama
- b) igram igrice na kompjuteru
- c) dodatno učim stvari koje me zanimaju
- d) čitam
- e) treniram neki sport
- f) bavim se glazbom
- g) družim se s prijateljima
- h) nešto drugo _____ (navedi naziv aktivnosti)

15. U slobodno vrijeme slušam glazbu (navedite otprilike koliko sati i minuta u danu, npr. jedan sat, sat i pol, dva sata, tri sata i sl.)

16. U slobodno vrijeme odlazim na koncerte klasične glazbe ili u kazalište.

a) da

b) ne

DRUGI DIO UPITNIKA – (zaokruži u kojem se stupnju slažeš sa svakom od navedenih tvrdnji)

1 = nikada

2 = vrlo rijetko

3 = ponekad

4 = često

5 = vrlo često

	Stupanj slaganja
Sudjelujem u izvannastavnim aktivnostima moje škole.	1 2 3 4 5
Slušam glazbu.	1 2 3 4 5
Rekreativno se bavim sportom.	1 2 3 4 5
Pohađam razne tečajeve, radionice ili predavanja.	1 2 3 4 5
Učim nove putem stvari koje me zanimaju kroz podcast, weblog i sl.	1 2 3 4 5
Čitam knjige	1 2 3 4 5
Posjećujem izložbe, galerije.	1 2 3 4 5
Odlazim u kazalište.	1 2 3 4 5
Odlazim u kino.	1 2 3 4 5

Odlazim u crkvu.	1 2 3 4 5
Odlazim u <i>shopping</i> centre na druženje.	1 2 3 4 5
Odlazim u kafiće na druženje.	1 2 3 4 5
Odlazim na kućna druženja.	1 2 3 4 5
Družim se s prijateljima.	1 2 3 4 5
Družim se s obitelji.	1 2 3 4 5
Provodim vrijeme s djevojkom/dečkom.	1 2 3 4 5
Surfam po internet.	1 2 3 4 5
Igram igrice na računalu.	1 2 3 4 5
Dopisujem se preko mobitela.	1 2 3 4 5
Odmaram se/izležavam se/spavam.	1 2 3 4 5
Dosađujem se.	1 2 3 4 5
Gledam filmove/serije.	1 2 3 4 5
Putujem na razne destinacije/izlete.	1 2 3 4 5

TREĆI DIO UPITNIKA (zaokruži u kojem se stupnju slažeš sa svakom od navedenih tvrdnji)

1 = uopće se ne slažem

2 = donekle se ne slažem

3 = niti se slažem, niti se ne slažem

4 = donekle se slažem

5 = u potpunosti se slažem

	Stupanj slaganja
Glazba je sastavni dio mog slobodnog vremena.	1 2 3 4 5
Moji roditelji slušaju glazbu u slobodno vrijeme.	1 2 3 4 5
Moji prijatelji slušaju glazbu u slobodno vrijeme.	1 2 3 4 5
Bavljenje glazbom koristan je način provođenja slobodnog vremena.	1 2 3 4 5
Roditelji su mi predložili pohađanje izvannastavnih/izvanškolskih glazbenih aktivnosti.	1 2 3 4 5
Moji prijatelji pohađaju izvannastavne/izvanškolske glazbene aktivnosti.	1 2 3 4 5
Dovoljno sam informiran/informirana o ponudi glazbenih aktivnosti koje mogu pohađati.	1 2 3 4 5
U mjestu u kojem živim postoji dovoljna ponuda glazbenih aktivnosti.	1 2 3 4 5
Glazbene aktivnosti u meni bude osjećaj sreće i zadovoljstva.	1 2 3 4 5

Imam previše obveza te ne stignem slobodno vrijeme posvetiti glazbenim aktivnostima.	1 2 3 4 5
Ne pohađam glazbene aktivnosti jer smatram da nisam dovoljno talentiran/talentirana za glazbu.	1 2 3 4 5
U slobodnom vremenu više bih se volio/voljela posvetiti glazbi.	1 2 3 4 5
U budućnosti ću sudjelovati u nekoj izvannastavnoj/izvanškolskoj glazbenoj aktivnosti.	1 2 3 4 5

HVALA NA SUDJELOVANJU!